

Masteroppgave

ADM750 Samfunnsendring, organisasjon og ledelse

Nettverksorganisering av undervisningstilbud i fire kommuner i Møre og Romsdal - om kjøp og salg av desentralisert utdanning på høgere nivå i små kommuner

Mari Elisabeth Løseth

Totalt antall sider inkludert forsiden: 85

Molde, 23.03.2012

Obligatorisk egenerklæring/gruppeerklæring

Den enkelte student er selv ansvarlig for å sette seg inn i hva som er lovlige hjelpemidler, retningslinjer for bruk av disse og regler om kildebruk. Erklæringen skal bevisstgjøre studentene på deres ansvar og hvilke konsekvenser fusk kan medføre. Manglende erklæring fritar ikke studentene fra sitt ansvar.

Du/ dere fyller ut erklæringen ved å klikke i ruten til høyre for den enkelte del 1-6:		
1.	Jeg/vi erklærer herved at min/vår besvarelse er mitt/vårt eget arbeid, og at jeg/vi ikke har brukt andre kilder eller har mottatt annen hjelp enn det som er nevnt i besvarelsen.	☒
2.	Jeg/vi erklærer videre at denne besvarelsen: <ul style="list-style-type: none">• ikke har vært brukt til annen eksamen ved annen avdeling/universitet/høgskole innenlands eller utenlands.• ikke refererer til andres arbeid uten at det er oppgitt.• ikke refererer til eget tidligere arbeid uten at det er oppgitt.• har alle referansene oppgitt i litteraturlisten.• ikke er en kopi, duplikat eller avskrift av andres arbeid eller besvarelse.	☒
3.	Jeg/vi er kjent med at brudd på ovennevnte er å <u>betrakte som fusk</u> og kan medføre annullering av eksamen og utestengelse fra universiteter og høgskoler i Norge, jf. Universitets- og høgskoleloven §§4-7 og 4-8 og Forskrift om eksamen §§14 og 15.	☒
4.	Jeg/vi er kjent med at alle innleverte oppgaver kan bli plagiatkontrollert i Ephorus, se Retningslinjer for elektronisk innlevering og publisering av studiepoenggivende studentoppgaver	☒
5.	Jeg/vi er kjent med at høgskolen vil behandle alle saker hvor det forligger mistanke om fusk etter høgskolens retningslinjer for behandling av saker om fusk	☒
6.	Jeg/vi har satt oss inn i regler og retningslinjer i bruk av kilder og referanser på biblioteket sine nettsider	☒

Publiseringsavtale

Studiepoeng: 45

Veileder: Jákupsstovu Beinta í

Fullmakt til elektronisk publisering av oppgaven

Forfatter(ne) har opphavsrett til oppgaven. Det betyr blant annet enerett til å gjøre verket tilgjengelig for allmennheten (Åndsverkloven, §2).

Alle oppgaver som fyller kriteriene vil bli registrert og publisert i Brage HiM med forfatter(ne)s godkjenning.

Oppgaver som er unntatt offentlighet eller båndlagt vil ikke bli publisert.

Jeg/vi gir herved Høgskolen i Molde en vederlagsfri rett til å gjøre oppgaven tilgjengelig for elektronisk publisering:

ja nei

Er oppgaven båndlagt (konfidensiell)?

ja nei

(Båndleggingsavtale må fylles ut)

- Hvis ja:

Kan oppgaven publiseres når båndleggingsperioden er over?

ja nei

Er oppgaven unntatt offentlighet?

ja nei

(inneholder taushetsbelagt informasjon. Jfr. Offl. §13/Fvl. §13)

Dato: 23.03.2012

Forord

Etter å ha bodd utenlands i flere år, begynte jeg å interessere meg for aktiviteter som skjedde i hjemkommunen da jeg flyttet hjem igjen i 2008. I 2009 var det mye som skjedde i Nesset kommune, blant annet oppstart av vekstkommuneprosjektet som tar sikte på å skape befolkningsvekst i kommunen. Relatert til dette prosjektet ligger også det å tilby gode utdanningstilbud for innbyggerne.

Det har vært en stor glede å skrive denne oppgaven, og jeg vil gjerne takke alle sammen som har bidratt.

Først vil jeg takke min veileder Beinta í Jákupsstovu som har rettleidet meg gjennom skrivingen av oppgaven og kommet med verdifulle innspill.

En stor takk sendes også til mine informanter som satte av tid til å møte meg.

Jeg vil også takke mine studievenner som har vært en flott gjeng å studere sammen med. Jeg har lært mye og blitt inspirert av dere.

Tusen takk til min familie som har motivert meg gjennom hele studietiden, og en stor takk til min sønn Gabriel som har vært så forståelsesfull og veldig nysgjerrig på hva mamma drev med på pc'n hver kveld.

Sammendrag

Denne oppgaven fokuserer på nettverksorganisering av desentraliserte utdanningstilbud i små kommuner som ikke har eget universitet eller høyskole. En sentral faktor som muliggjør at folk på landsbygda kan ta høyere utdanning er at nye teknologier revolusjonerer måten utdanningsinstitusjoner jobber på. Via fjernundervisning og høgteknologiske interaktive løsninger er man ikke lenger avhengig av å være fysisk til stede ved utdanningsinstitusjonen som tilbyr utdanningen. I stedet kan organisasjoner som jobber i nettverk ta på seg oppgaven å megle utdanning mellom utdanningsinstitusjoner og studenter.

I forhold til det teoretiske perspektivet på denne oppgaven, har jeg valgt ut sentrale temaer fra nettverksteorien som jeg anvender sammen med min empiri. Jeg tar også for meg en historisk utredning om utdanningssektoren i Norge som oppklarer blant annet hvorfor nettverksaktører tilbyr desentraliserte utdanningstilbud. I denne oppgaven har jeg spesielt fokusert på hvordan desentraliserte utdanningstilbud organiseres i slike nettverksorganisasjoner som megler utdanning. Studien tar utgangspunkt i et regionalt nettverksamarbeid i Møre og Romsdal mellom de fire kommunene Nesset, Sunndal, Surnadal og Rauma.

Innhold

1	Innledning - Tema og problemstilling	1
1.1	Utvikling av høgere utdanningstilbud i Norge	2
1.2	Fra hierarkisk til nettverksorganisering av utdanningstilbudene.....	3
1.3	Utviklingen innen fjernundervisning.....	4
1.4	Kompetansemegling gjennom Studiesenteret.no	5
1.5	Desentraliserte studietilbud som lokalpolitisk virkemiddel	7
1.6	Problemstilling	8
2	Teoretisk perspektiv	9
2.1	Endring av organiseringen av samarbeid	9
2.2	Hva er et nettverk?	11
2.3	Betydningen av relasjonene mellom nettverksaktørene	13
2.4	Forhold mellom noder	14
2.5	Ulike samarbeidsmønstre	16
3	Metodisk tilnærming	20
3.1	Valg av metode	20
3.2	Problemstillingen.....	22
3.3	Utvalg og innhenting av data.....	23
3.4	Utarbeidelse av spørreskjema.....	24
3.5	Oversikt over informanter	26
4	Studiesenteret.no som en del av tilbudene om høgere utdanning i Norge	27
4.1	Initiativtakere til å levere fjernundervisningsstudier	27
4.2	Distriktsutbygging og tilbud til enkeltindivider	28
4.3	Presentasjon av de lokale studiesentrene i Møre og Romsdal.....	32
4.4	Strategier i "Levedyktige Studiesentra"	33
5	Aktørsammensetningen i "Levedyktige Studiesentra"	35
5.1	Nettverksaktørene til de lokale studiesentrene	35
5.2	Oppsummering av funn	40
5.3	Engasjement til det regionale nettverket "Levedyktige Studiesentra"	41
5.4	Oppsummering av funn	46
6	Hva slags nettverkssamarbeid preger aktørene?	48
6.1	Viktige utdanningstilbud ved de lokale studiesentrene	48
6.2	Typer av nettverkssamarbeid med utdanningspartnere	50
6.3	Typer av nettverkssamarbeid med lokalt næringsliv og kommune?.....	56
6.4	Oversikt over relasjoner og samarbeid	62
7	Kommunenes påvirkning av de desentraliserte utdanningstilbudene	64
7.1	Kommunens bidrag til organisering av utdanningstilbud	64
8	Konklusjon	68
8.1	Aktørsammensetning i "Levedyktige Studiesentra"	68
8.2	Typer av nettverkssamarbeid.....	69
8.3	Kommunenes betydning til organiseringen.....	69
8.4	Studiesenterledernes betydning	70
9	Referanser	72
9.1	Oversikt over informanter	75
10	Vedlegg: Intervjuguide	76

1 Innledning - Tema og problemstilling.

Mange hevder at vi i dag lever i et kunnskapssamfunn, men visse teoretikere bemerker at dette samfunnet i stedet kan karakteriseres som et nettverkssamfunn. Castells og Cardoso (2005) hevder at det framvoksende samfunnet, som de kaller nettverkssamfunnet, ofte har blitt karakterisert som informasjonssamfunnet eller kunnskapssamfunnet. De tar avstand fra denne terminologien, ikke fordi kunnskap og informasjon ikke er sentralt i samfunnet vårt, men fordi det alltid har vært slik, i alle historisk kjente samfunn. Det nye er de mikroelektronikk-baserte nettverksteknologier som gir nye muligheter til en gammel form for sosial organisering: nettverkene.

Nettverksorganisering har historisk sett hatt både store fordeler og ulemper ifølge Castells og Cardoso (2005). På den ene siden var nettverk tilpasningsdyktige og fleksible organisasjonsformer. På den annen side, kunne de ikke mestre å koordinere de ressursene som trengtes for å utføre en gitt oppgave eller gjennomføre et prosjekt utover en viss størrelse og kompleksitet i organisasjonen. Derfor forteller historien oss at nettverk var en organisasjonsform for privatlivets domene, mens virksomheten i vertikale organisasjoner, slik som stater, kirker, hærer, ble definert av en sentral myndighet (ibid). Castells og Cardoso (2005) mener at digitale nettverksteknologier, slik som internett, gjør at nettverkene nå overviner sine historiske grenser. Nettverk kan i dag både være fleksible og tilpasningsdyktige, samtidig som at de har kapasitet til å koordinere ressurser i nettverkene.

Tema for denne oppgaven er den framveksten av nettverksorganiserte tilbud av høyere utdanning som nå skjer i kommuner der det ikke er høgskoler eller universitet, og i noen tilfeller ikke engang en videregående skole.

Den historiske utviklingen av dagens utdanningstilbud er et viktig element i forhold til forståelsen av det nettverkssamfunn som overstående teoretikere henviser til, og til utviklingen av det studietilbudet som min studie skal handle om.

1.1 Utvikling av høyere utdanningstilbud i Norge

Det har skjedd en formidabel utvikling i utdanningssektoren i Norge etter krigen. Bare noen få i befolkningen tok examen artium på 1940- tallet, og studenttallet krøp ikke opp mot 10 000 før vi nærmet oss 1960 (Stave m.fl. 2011). Studiene var langvarige og fant sted ved universitetene i Oslo og Bergen og ved de vitenskapelige høyskolene. Det var et begrenset antall fagområder å velge mellom – stort sett de klassiske akademiske disiplinene. De politiske diskusjonene i Norge på 40-tallet dreide seg om hvor få studenter det var og hvor få personer som tok artium (Grøgaard and Støren 2006).

På slutten av 50-tallet begynte studenttilgangen å øke for alvor, og situasjonen ved universitetene og høyskolene ble helt annerledes med hensyn til studenttilgang (Stave m.fl. 2011). Veksten i studenttallene økte stadig i årene som fulgte. Økningen var et resultat av politiske prioriteringer, og velstandsøkning blant folk flest gjorde det mulig at flere kunne ta høyere utdanning. Opprettelse av Lånekassen og studentsamskipnader gjorde også at utdanning ble mer tilgjengelig for folk flest og eliminerte mange barrierer som tidligere hadde vært til stede.

Etter hvert som studentkullene ble større og større, ble pågangen for stor for universitetene. ”Kleppe-komiteen”, opprettet i 1961, anbefalte utbygging av kapasiteten ved de eksisterende institusjonene og la samtidig det første grunnlaget for universitet i Tromsø. I dag er det åtte norske universitet rundt om i landet. Videreutdanningskomiteen av 1965, mest omtalt som ”Ottosen-komiteen”, utredet en rekke spørsmål knyttet til dimensjonering og organisering av høyere utdanning. Formålet med komiteen var at den skulle finne løsninger som fungerte som avlastning til høyskoler og universiteter og kunne være et alternativ til disse (Stave m.fl. 2011). Det var Ottosen-komiteen som var en pådriver for oppretting av distriktshøyskoler. Distriktshøyskoleetableringen begynte i 1969 med oppretting av distriktshøyskoler i Molde, Kristiansand og Stavanger (ibid). Flere nye distriktshøyskoler ble opprettet i rekordfart, og de representerte noe helt nytt i forhold til de tilbudene om høyere utdanning som hadde vært tidligere (ibid).

Ut over hele 70- og 80-tallet opplevde Norge en sterk vekst og utbygging i høyere utdanning (Nyborg 2007). Utdanning var nå en nøkkel i distrikts- og regionalpolitikken og en faktor i bosettingspolitikken. Det ble også viktig med utdanning i forhold til kompetanseheving i arbeidslivet. Det betyr ikke at hele veksten kom i distriktene; de

etablerte institusjonene i byene fikk en betydelig kapasitetsøkning (Stave m.fl. 2011). Men midt på 80-tallet opplevde man at situasjonen i utdanningssektoren begynte å bli ganske uryddig og uoversiktlig med omkring 100 høyskoler i Norge. ”Hernes-utvalgets” mål var å vurdere all høyere utdanning (og forskning) i Norge i et helhetlig perspektiv, der ønsket var å skape et integrert kunnskapsnettverk. Dette resulterte i Reform 1994 der 98 høyskoler ble slått sammen til 26. Men parallelt med sammenslåingen av høyskoler har man fått en oppblomstring av ulike typer desentraliserte utdanningstilbud på høyere nivå. Selv i kommuner med relativ få innbyggere og uten universitet eller høyskoler, kan man nå finne studietilbud i sitt eget lokalsamfunn.

1.2 Fra hierarkisk til nettverksorganisering av utdanningstilbudene

Som vi ser har utdanningssektoren hatt en formidabel utvikling de siste tiårene. Den største kunnskapsmessige forandringen ligger i den utdanningsekspløsjonen som begynte på 1960-tallet i Norge med utbyggingen av et omfattende nett av universiteter og høyskoler (Arbo og Selstad 2004). Fra å være hierarkisk organisert med statlige utdanningsinstitusjoner i de store byene, kan vi nå observere at regioner samarbeider om desentraliserte utdanningstilbud gjennom nettverksorganisering. Bukve og Amdam (2004) betegner dette som en overgang fra fordelingsregime til utviklingsregime. Det regionale samarbeidet har revolusjonert utdanningssektoren til å bli nettverksbasert, og flere høyskoler ser store fordeler med å sentralisere undervisningen til en sentral høyskole i nettverket.¹ Mye av dette nettverksbaserte samarbeidet tar form ved hjelp av nye teknologiske løsninger i fjernundervisning. De nye teknologiske mulighetene gjør at flere aktører ønsker å ta del i denne utdanningsrevolusjonen som gjør at desentralisert høyere utdanning blir lett tilgjengelig for alle som ønsker det, uansett bosted. Dessuten har høyteknologi og vitenskapsbasert industri blitt tillagt stor strategisk betydning for regional utvikling (Arbo og Selstad 2004).

1990-tallets køer av søkere er blitt avløst av konkurranse om søkerne (Prøitz 2005). Søking til høyere utdanning har gått til et mer normalt nivå hvor etterspørsel er tilpasset tilbudet, og der det til dels er for stort tilbud i forhold til søkermassen. Lærestedene er helt avhengig av å fylle studentplassene sine, siden statens bevilgninger til offentlig høyskoler og universiteter bygges rundt produserte vektall og antall studieplasser (Mikkelsen og Aamodt 2006). Kvalitetsreformen ble formelt fremmet gjennom Stortingsmelding nr. 27

¹ Intervju med førstelektor i pedagogikk ved Høgskolen i Volda 28.10.2011

(2000 – 2001), og dette fikk flere konsekvenser for konkurransesituasjonen mellom universiteter og høyskoler. Et finansieringssystem basert på resultater var ikke nytt, siden utdanningsinstitusjonene allerede i flere år hadde mottatt deler av sin bevilgning basert på produserte vekttall. Men omfanget av insentivdelen økte kraftig etter at Kvalitetsreformen ble iverksatt (Mikkelsen og Aamodt 2006). Økonomien til høyskolene er i større grad enn før bygget opp rundt studiepoeng-produksjon, grads-produksjon, internasjonalisering og FoU - der tilfredsstillende score på disse variablene har betydning for handlingsrommet høyskolene har (Prøitz 2005). For at høyskoler og universiteter skal opprettholde økonomien, er studentrekruttering og det å beholde studentene i lengre deler av studieløpet helt avgjørende. Den økte konkurransen om å tiltrekke seg studenter gjør at læresteder forsterker innsatsen når det gjelder å utvikle nye og attraktive studietilbud. De legger også stor vekt på å tilfredsstille studenters behov for undervisning og tilrettelegging.

1.3 Utviklingen innen fjernundervisning

Mange ønsker å være med på den veksten i studenttallene som har skjedd i Norge etter krigen, og fjernundervisning er en måte hvor man kan nå flere studenter.

Fjernundervisning har allerede eksistert i over hundre år, og i dag er nesten alle fjernundervisningstilbudene i elektronisk form (Passerini og Granger 2000).

Fjernundervisning kan defineres som: ”undervisning hvor lærer og elev(er)/student(er) er atskilt i rom og/eller tid. Tekniske hjelpemidler benyttes til formidling av lærestoff og til reell toveis fjernkommunikasjon, til støtte i læreprosessen” (Slåtto 2010).

Undervisningsopplegget er gjerne fleksibelt, slik at man kan logge seg på systemet og levere oppgaver hele døgnet. Organisatorisk og administrativ støtte er en nøkkelfaktor for at opplegget skal fungere optimalt (Passerini og Granger 2000).

Moore og Kearsley (1996) har identifisert fire utviklingstrekk ved fenomenet fjernundervisning.

- 1) Korrespondanselæring er del av første generasjon av fjernundervisning som spente seg fra slutten av 1800 tallet til begynnelsen av 1900 tallet. På denne tiden brukte man lærebøker i de forskjellige fagene som inneholdt oppgaver og spørsmål. Studentene på studiet fullførte oppgavene og sendte oppgaven via posten til læreren. Læreren leverte resultatet tilbake i posten.
- 2) Den andre generasjonen av fjernundervisning tok til på begynnelsen av 1970 – tallet. The British Open University ble opprettet i 1969 for å levere

fjernundervisning der formålet var å nå ut til studenter som ikke kunne være med på forelesninger ved universitetet. Såkalte åpne universitet leverte instruksjoner via radio, fjernsyn, og kassetter. Undervisning via fjernsyn ble brukt så tidlig som i 1940-årene, mens radioundervisning er brukt den dag i dag hos University of South Pacific (på Fiji) for å koble opp studenter som befinner seg i naboland.

- 3) Den tredje generasjon av fjernundervisning tok form tidlig på 1980-tallet. Teknologien var nå kommet så langt at utdanningsinstitusjoner brukte "real time" video konferanser og "live" lydkonferanser (Passerini og Granger 2000).
- 4) Fjerde generasjon: Med den raske teknologiske utviklingen de siste årene gir internett store muligheter for fjernundervisning på nett. Fjernundervisning har nå gått over til å kalles "internettstudier", "nettstudier", og "nettbasert utdanning". Det er et skifte fra der hvor instruktøren lager undervisningsopplegget til at undervisningen blir interaktiv, hvor studentene kan dele informasjon sammen på internett.

1.4 Kompetansemegling gjennom *Studiesenteret.no*

En nettverksorganisasjon som jobber med å tilby desentralisert utdanning på høyere nivå er kompetansemegleren *Studiesenteret.no*. De kaller seg "kompetansemegler" fordi de er et mellomledd mellom høgskolen/universitetet og studentene (Grepperud og Thomsen 2001). På denne måten megler de utdanning fra et hvilket som helst universitet og høgskole til studenter rundt omkring i landet med tilhørighet til et lokalt studiesenter. De lokale studiesentrene jobber med å selge utdanninger videre til folk i kommunen. For studiesentrene er det viktig å dekke lokale kompetansebehov for privatpersoner, men også å tilby skreddersydde utdanninger til ansatte i lokale bedrifter.² Det er et viktig fokus for de lokale studiesentrene å matche utdanningstilbud med etterspørselen i den kommunen de er lokalisert. Dette representerer en revolusjonerende måte å jobbe på og er noe nytt i utdanningssektoren i forhold til hvordan en statlig høgskole eller universitet er organisert. Høgskoler og universitet er som regel bunden til en fysisk bygning på en plass i landet hvis de ikke desentraliserer utdanningen ved hjelp av fjernundervisning. På denne måten når de ut til studenter i hele landet.

Høgskoler og universitet kan også være organisert i nettverk. "UH-nett Vest" er et eksempel på et slik formelt nettverkssamarbeid. Det omfatter fem institusjoner:

² Intervju med studiesenterleder i Sunndal kommune 23.09.2011

Universitetet i Bergen, Høgskolen i Bergen, Høgskolen i Sogn og Fjordane, Høgskulen i Volda og Høgskolen Stord/Haugesund.³ Imidlertid er forskjellen mellom UH-nett Vest og nettverket til *Studiesenteret.no* at de lokale studiesentrene som etableres i kommunene kan tilby høgere utdanning på lokalt nivå. Det vil si at folk som bor langt unna en offentlig høgskole eller universitet kan likevel skaffe seg høgere utdanning ved å følge fjernundervisning på et lokalt studiesenter der de bor.

Arbo og Selstad (2004) hevder at denne utviklingen hvor flere aktører tilrettelegger for høgere utdanning i sin region kan knyttes til den formidable utdanningsveksten siden 1960-tallet, som har ført til at flere aktører kan komme på markedet og levere høgere utdanninger i små kommuner. Dette er blitt mulig gjennom ulike typer kommunikasjonsnettverk, som Gibbons m.fl. (1994) påpeker:

”The linking together of sites in a variety of ways – electronically, socially, informally, through functioning networks of communication” (Gibbons m.fl. 1994, s...).

Derfor er det interessant i denne sammenheng å studere hvordan kompetansemegleren *Studiesenteret.no* tilbyr desentralisert høgere utdanning ved hjelp av høgteknologiske løsninger og fjernundervisning, og hvordan desentraliserte utdanningstilbud er organisert i regionale nettverk. I dette caset vil jeg derfor granske nettverket til de lokale studiesentrene i Nesset, Rauma, Sunndal og Surnadal i Møre og Romsdal. Jeg vil spesielt konsentrere meg om hvilken type nettverkssamarbeid som de fire lokale studiesentrene har sammen med sine samarbeidspartnere, og hvordan samarbeidet organiseres på lokalt nivå i dette regionale nettverket i Møre og Romsdal.

Som et resultat av utdanningsnettverket *Studiesenteret.no* har de fire lokale studiesentrene i de fire kommunene dannet et eget regionalt nettverk innenfor desentralisert utdanning, som de kaller ”Levedyktige Studiesentra”. Slike horisontale former for samarbeid gjør at organisasjoner kan møte sine mål mer effektivt og dermed bli bedre i det de gjør (Mandell og Keast 2011). ”Levedyktige Studiesentra” er et regionalt nettverk i Møre og Romsdal og er en del av det nasjonale nettverket *Studiesenteret.no*. Nettverksaktørene i det regionale nettverket til de fire studiesentrene i Nesset, Sunndal, Surnadal og Rauma består av representanter fra kommunen, de lokale studiesentrene, *Studiesenteret.no*, utdanningspartnere innenfor nettverket til *Studiesenteret.no*, utdanningspartnere utenfor

³ Intervju med førstelektor i pedagogikk ved Høgskolen i Volda 28.10.2011

nettverket til *Studiesenteret.no* og bedrifter i det lokale næringslivet. Det er disse aktørene som organiserer de desentraliserte utdanningstilbudene i det regionale nettverket ”Levedyktige Studiesentra”.

”Levedyktige Studiesentra” er et samarbeidsprosjekt som har til formål å samarbeide om utdanningstilbud ved lokale studiesenter i kommunene. De lokale studiesentrene sørger for å gi en møteplass til studentene som følger fjernundervisningen, og hvert studiesenter administreres av en senterleder. De megler utdanning på høyere nivå for flere høyskoler og universitet som er medlemmer i nettverket til *Studiesenteret.no*, men de samarbeider også med aktører som ligger utenfor nettverket. Viktige strategier for prosjektet ”Levedyktige Studiesentra” er at de fire kommunene skal bruke nettverket til *Studiesenteret.no* til å bygge et sterkere nettverk sammen – og de skal utvikle seg sammen slik at de kan nå utdanningspolitiske mål i sine kommuner. Dette nettverksamarbeidet kan derfor sees på som et lokalpolitisk virkemiddel for å øke kommunens konkurransekraft.

1.5 Desentraliserte studietilbud som lokalpolitisk virkemiddel

Bukve og Amdam (2004) peker på at lokalpolitikken har i større grad blitt utvidet fra tradisjonelle oppgaver som fysisk planlegging til at kommuner og fylker i større grad tar initiativ til å utvikle ressursene som er unike for regionen, og samarbeider om å styrke regionens konkurransekraft. Et viktig element i å øke en regions konkurransekraft er å tilby høyere utdanning til innbyggere i små kommuner uten egen høyskole eller universitet, slik at folk kan ta utdanningen der de bor. Dette innebærer at det som før ble organisert gjennom formelle hierarkiske avgjørelsesprosedyrer, nå blir organisert gjennom en samordning mellom flere aktører (Bukve og Amdam 2004). Det innebærer også at lokalt utviklingsarbeid, slik som å tilby desentralisert utdanning i små kommuner skal være basert på egne ressurser og kompetanse. I denne sammenheng er ressursene til kommunen lik de relasjonene og bekjentskapene som det lokale studiesenteret har dannet til lærere ved universitet og høyskoler i nettverket *Studiesenteret.no*.

I lokalpolitisk sammenheng er desentralisert utdanning viktig for noen politikere. Kommunal- og regionalminister Liv Signe Navarsete har for eksempel vært en pådriver for økonomisk støtte til *Studiesenteret.no*. ”*Studiesenteret.no* gjør et viktig arbeid i distriktene, også i mitt fylke” sier Navarsete (Berg 2010). *Studiesenteret* fikk 2 millioner kroner over

statsbudsjettet i 2009. Også i 2010 fikk Studiesenteret 2 millioner kroner i driftstøtte. I 2011 derimot, gikk støtten ned til 1 million kroner.

1.6 Problemstilling

Denne oppgaven har som formål å studere de fire lokale studiesentrene i det regionale samarbeidet mellom de fire kommunene Nesset, Rauma, Surnadal og Sunndal, hvordan disse aktørene samarbeider med sine samarbeidspartnere, og hvordan de samhandler med kommunen og lokalt næringsliv. Undersøkelsen blir gjort med utgangspunkt i nettverksteori, med spesielt fokus på samhandlingsmønstre mellom aktører.

Problemstillingen jeg ønsker å belyse er:

Hvordan organiseres desentraliserte utdanningstilbud av aktører i regionale nettverk?

I oppgavebesvarelsen vil disse tre delproblemstillingene danne analysens struktur, og belyses i henholdsvis kapittel 5, 6 og 7.

- 1) Hva karakteriserer de lokale studiesentrene i nettverket ”Levedyktige Studiesentra” med hensyn til aktørsammensetning?
- 2) Hva slags nettverkssamarbeid har de lokale studiesentrene med sine samarbeidspartnere? Løst koblet, samhandling eller integrert samarbeid?
- 3) Hvor stor betydning har kommunenes medvirkning og tilknytning til det lokale studiesenteret for organisering av desentraliserte utdanningstilbud?

I skrivende stund finnes 86 medlemskommuner med studiesenter i Norge i dag. Jeg har valgt å begrense studien til å gjelde de fire lokale studiesentrene som finnes i disse kommunene i Møre og Romsdal: Nesset, Rauma, Surnadal og Sunndal.

De lokale studiesentrene sitt arbeid er etablert med bakgrunn i flere politiske endringer i utdanningssektoren i Norge. Studiesenterets arbeid bærer preg av at den hierarkiske organiseringen av utdanning gradvis synes å gå over til en nettverksorganisering mellom ulike aktører, der aktørene er gjensidig avhengig av hverandre.

2 Teoretisk perspektiv

2.1 *Endring av organiseringen av samarbeid*

Bukve og Amdam (2004) har observert tre endringer som kan være med på å forklare endringer i regionale samarbeid, og hvordan disse endringene tilrettelegger for utvikling av desentraliserte utdanningstilbud i små kommuner. Den ene er overgangen fra government til governance. Denne endringen kan betraktes som at den hierarkiske organiseringen har gått over til en nettverksorganisering. Utviklingen går mot å skape rom for mer fleksible organisasjonsløsninger gjennom partnerskap mellom offentlig og privat virksomhet, der parter fra begge hold kan dra nytte av å tilpasse seg hverandre. Det finnes ingen dominerende autoritet, men partene spiller på lag med hverandre (ibid). Den andre endringen som observeres er at nettverkene som vokser frem, er basert på frivillig samordning med uavhengige aktører. Den tredje endringen som observeres, er at planleggingen har snudd fra å være instrumentell til å bli kommunikativ. Dette innebærer at instrumentell planlegging, hvor man forventer at den planleggende aktøren skal iverksette planene til handling, blir supplert med kommunikativ planlegging der de involverte sees på som likeverdige aktører og mange aktører må samarbeide for å få gjennomslag for disse handlingene. Det er den kommunikative handlingen som er best i nettverksorganisering. Disse endringene betegner Bukve og Amdam (2004) til å være en overgang fra et fordelingsregime til et utviklingsregime, der begrepet regime brukes som summen av organisasjonsformer, avgjørelsesprosedyrer, verdier og normer innenfor et politikkområde.

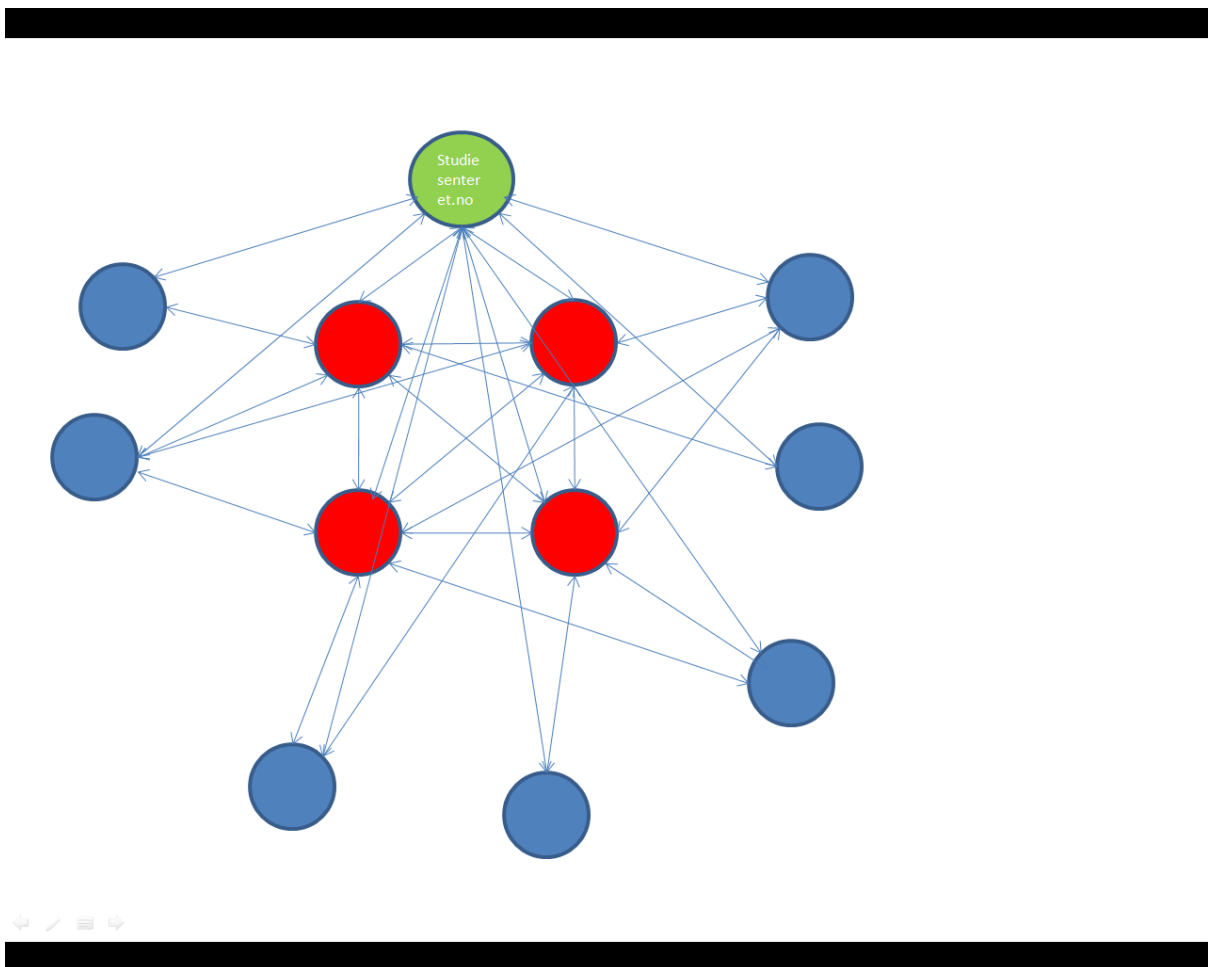
Andersen (2010) hevder også at begreper som nettverk og partnerskap har det siste århundret vært hyppig anvendt for å betegne former for styring som foregår utenfor, eller i samspill med den hierarkiske organiseringen. Aktørkonstellasjonen som danner nettverk og partnerskap, varierer også: Ikke bare kan den inkludere aktører på ulike nivåer av den offentlige styringskjeden, men også offentlige og private aktører og kommuner (Andersen 2010). Andersen (2010) sier at forskning innenfor ”governance” -litteraturen oppfatter disse nye formene for styring som mer egnet enn den klassiske hierarkiske modellen.

Ved første øyekast kan det se ut som at Norge er med i dette utviklingsregime (Bukve 2004). Fylkene har blitt pålagt å lage regionale utviklingsprogram, og at dette skal skje i partnerskap mellom styresmakter på ulike nivå og næringslivet. Målet er å utvikle tillitsbaserte nettverk og partnerskap mellom styresmakter og næringsliv. Men studiene til Bukve (2004) viser et blandet bilde av hvordan dette har gått. Næringslivet har i begrenset grad interessert seg for de obligatoriske partnerskapene som staten har pålagt fylkeskommunale og statlige utviklingsorgan i fylkene å opprette. Bukve (2004) forteller at dette betyr ikke at det ikke er antydning til regionale utviklingsnettverk i de norske regionene. Men disse er ikke nødvendigvis koblet på de offentlige initierte partnerskapene som regionene er pålagt (Bukve 2004). Bukve (2004) peker også på at norske regionpolitikere må ta på seg denne oppgaven på egen hånd. Dette kan bare lykkes dersom de skaper allianser mellom ulike politiske, sosiale og økonomiske krefter i regionene. Den dominerende normen i fordelingsregimet har vært fordeling av økonomisk vekst fra sentrum til periferi, og modernisering av periferien på sentrum sine premisser (Glosvik 2006). Forholdet mellom næringsliv og offentlige organ kan forstås som ovenifra-ned-orientert. "Regional utvikling" skjer uten statlige ambisjoner om samordning på regionalt nivå (ibid). Glosvik (2006) hevder at utviklingsregimet derimot, kjennetegnes ved ideologien om å utvikle regional konkurransekraft. Denne er bygd på mobilisering av regionens egne ressurser og kompetanse. Bedrifter og offentlige organisasjoner må erkjenne at de er gjensidig avhengige av hverandre, og at regionale utviklingsprosesser også handler om å lage formelle og uformelle partnerskap der de sammen stiller ressurser til rådighet. Glosvik peker på at det er vanskelig for høyskoler å ignorere at andre lokale aktører inngår strategiske partnerskap og utvikler prosjekt og program for regional utvikling, der kunnskap er sentrale element. Eksempelvis har Høgskolen i Sogn og Fjordane gjennom flere år prøvd å håndtere den regionalpolitiske overgangen fra fordelingsregimet til utviklingsregimet. Det kan også tenkes at et samarbeid med kompetansemeglere som *Studiesenteret.no* kan sees på som nyttig for høyskoler og universitet. Dette kan gi høyskoler og universitet mulighet til å komme nærmere overgangen til utviklingsregime. Da jeg flere ganger har vist til begrepet nettverk i nettverksorganisasjoner vil jeg nå i neste avsnitt diskutere hvordan nettverk defineres.

2.2 Hva er et nettverk?

For å forklare nettverksbegrepet og formasjonen av nettverket til *Studiesenteret.no* er det hensiktsmessig å ta utgangspunkt i forskjeller mellom hierarki og nettverksorganisering (Olavsdottir m.fl. 2011). I et hierarki er relasjoner og samarbeid mellom organisasjoner, enkeltpersoner, grupper eller institusjoner organisert i en rangert eller gradert orden. Det er et formelt samarbeid som er grunnlagt på faste prosedyrer og konkrete lover og kontrakter. Relasjonene mellom aktører i et hierarki er ofte styrt av en kontrakt som binder de involverte partene. Hierarkiet er altså en ovenfra-og-ned organisasjon, der aktørene opptrer på ordre fra sine overordnede. Kommando-kjeden er loddrett, fra toppen og ned gjennom nivåene i hierarkiet (ibid). Horisontale kontakter kan også oppstå mellom aktører innenfor et hierarki, men bare mellom aktører fra samme nivå i hierarkiet. Dersom en aktør innenfor et hierarki mottar informasjon, vil aktøren sende den videre opp gjennom hierarkiet, og derfor vil ikke opplysninger sirkulere så mye som de ville ha gjort i et nettverk (ibid). Nettverk har ikke hierarkiets formelle struktur og andre idealtypiske byråkratiske kjennetegn. Det bygger i stedet på felles interesser, tradisjoner og tilbakevendende samarbeid. Litteraturen om nettverksteori understreker at gjensidig avhengige aktører trenger hverandres ressurser eller kunnskap for å oppnå resultater som er meningsfulle for dem (Klijn 2007). Beerkens (2004) peker dessuten på at forskning viser at ressurskomplementaritet er avgjørende for samarbeidets suksess (Beerkens 2004: 60). Dette forsterker gjerne nettverkets konkurransevne og levedyktighet. Uten komplementaritet ville samarbeid være unyttig eller bare symbolsk, hvis ikke nettverksaktørene hadde hatt noe å tilby som ville vært gunstig for de andre partnerne (Beerkens 2004).

Figur 2.2 Studiesenteret.no

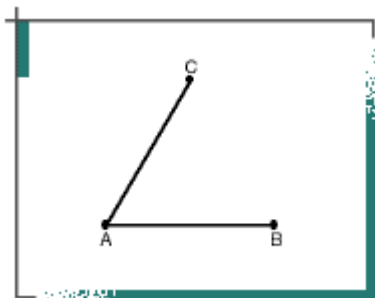

Figur 2.2 skal illustrere at *Studiesenteret.no* fungerer som felles kontaktpunkt i nettverket til Nesset, Sunndal, Surnadal og Rauma. De lokale studiesentrene er illustrert som røde sirkler, mens de omkringliggende blå sirklene illustrerer utdanningspartnerne i nettverket. Alle pilene i nettverket er doble, det vil si at samspillet og flyten av informasjon mellom partene går både frem og tilbake. Figur 2.2 skal vise flyten av informasjon fra sentralt hold som er *Studiesenteret.no* og til de lokale studiesentrene, samt å illustrere flyten av informasjon mellom de lokale studiesentrene og utdanningspartnerne. Imidlertid består nettverket også av aktører fra kommunene og lokalt næringsliv, og det gis en fullstendig oversikt over nettverket ”Levedyktige Studiesentra” i analysekapittelet, se figur 6.4.

2.3 Betydningen av relasjonene mellom nettverksaktørene

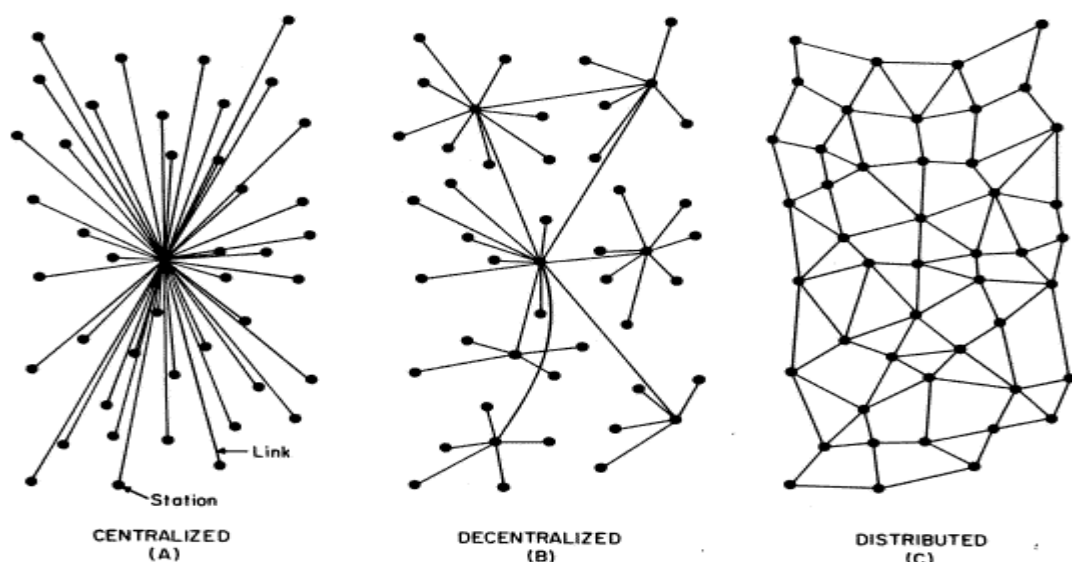
Et nettverk kan også være del av andre nettverk. Dette er hva Granovetter (1973) betegner som ”The strength of weak ties”. Svake og sterke bånd mellom aktørene i nettverket er en beskrivelse av hvordan relasjoner i et nettverk er konstruert. Sterke bånd gjelder direkte forhold der aktørene kjenner hverandre godt. Svake bånd gjelder mer flytende eller perifere relasjoner mellom aktører som ikke har et nært forhold seg imellom (Granovetter 1983). Ut i fra denne teorien kan for eksempel studiesenterlederne ved de lokale studiesentrene ha en rekke av nære venner, der de fleste har gjensidig kontakt. Senterlederne vil også ha kontakt med personer som bare er bekjente, og der kontakten ikke kan karakteriseres som sterke bånd. Hver og et av disse bekjentskapene har sannsynligvis flere sterke bånd og gode venner og er dermed knyttet til en annen sosial sfære enn studiesenterlederne. Svake bånd representerer overgangene fra en samling av nære relasjoner til en mer perifer vennekrets. Disse sosiale vennekretsene ville ikke vært knyttet til hverandre i det hele tatt, hadde det ikke vært for svake bånd (Liabø og Greve 1998). Personer med sterke bånd til hverandre, f.eks. venner, tenderer til å ha andre felles sterke bånd, noe som impliserer at nære venner ofte vil ha felles omgangskrets. Disse personene former igjen nettverk, f.eks. en vennegjeng, med mange innbyrdes relasjoner (Liabø og Greve 1998). Det kan tenkes at det er gjennom denne type svake bånd at studiesenterlederne skaffer seg nye kontakter som kan være starten på et nytt utdanningstilbud. For eksempel når de møtes på frokostmøte i den lokale næringslivsforeningen eller på samlinger som det nasjonale *Studiesenteret.no* arrangerer. Forskning viser også at jo sterkere bånd det er mellom aktører, desto større likheter vil man finne mellom disse aktørene (Liabø og Greve 1998). Dette gjør at hvis det eksisterer sterke bånd mellom A og B og A og C, så kan man anta at aktør B og C har mange likheter, og sannsynligheten er stor for at et bekjentskap mellom disse har oppstått (se figur 2.3). Motsatt kan man også tenke seg at i et tilfelle hvor det er svake forbindelser mellom A og B og A og C, så vil sannsynligheten for at en relasjon mellom B og C etableres, reduseres (ibid).

Figur 2.3 Bånd mellom aktører

2.4 Forhold mellom noder

Figur 2.4 Sentralisert, desentralisert og distribuert nettverk

Kilde: Centralized and Decentralized Networks. Funnet 15.05.2011, fra BtInternet internettadresse:

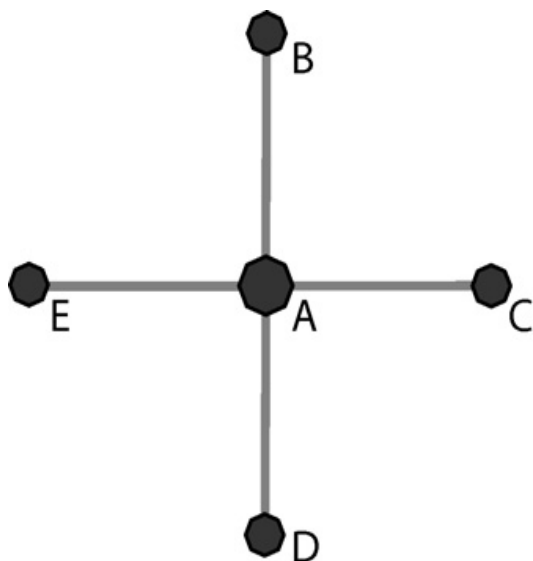
<http://www.btinternet.com/~sandyloan/Networks.gif>

Er nettverket til "Levedyktige Studiesentra" sentralisert, desentralisert eller distribuert? I figur 2.4 (A) som illustrerer et sentralisert nettverk, er organiseringen slik at en av aktørene har relasjoner med mange av de andre aktørene, I figur 2.4 (B) desentraliserte nettverk, har ingen av aktørene enn mer sentral plassering enn de andre (Dale et. al 2004 s. 23).

Sentralisering måler i hvilken grad et sett av aktører er organisert rundt et sentralt punkt (Haythornthwaite 1996). Som vi ser i figur 2.4 (C), så har et distribuert nettverk ingen form for sentralisering, og aktørene i nettverket er ikke organisert rundt ett punkt (som i A) eller flere punkt (som i B).

Gjennom nettverksanalyse kan man studere implikasjonene av både muligheter og begrensninger som de forskjellige aktører har når de kommuniserer med andre aktører i nettverket. Jo færre begrensninger en aktør har, jo bedre blir posisjonen i forhandlinger med andre nettverksaktører (Pozo m.fl. 2011). I sosial nettverksteori kaller vi de forskjellige punktene i figur 2.4 for noder. Et sosialt nettverk er et sett av noder som kan representere enkeltpersoner, organisasjoner, eller til og med land, og båndene refererer til kommunikasjon, samarbeid, vennskap, eller handel (Opsahl m.fl. 2010). I de fleste tilfellene kan forholdene mellom nodene beskrives. Forholdene vil ha en form for vekt knyttet til dem. I et sosialt nettverk er vektingen foretatt av funksjoner som varighet, emosjonell intensitet, intimitet, og utveksling av tjenester (ibid). De mest sentrale noder, eller identifisering av hvilke noder er mer "sentrale" enn andre, har vært et vesentlig tema i nettverksanalyse hittil (Borgatti 2005). Det er de sentrale nodene som fungerer som kontaktpunkt, og som kan identifiseres gjennom nettverksanalyser.

Figur 2.4.1 Stjernenettverk

Kilde: Opsahl m.fl.2010

I figur 2.4.1 ser vi et stjernenettverk med 5 noder og 4 kanter. Den midterste noden har tre fordeler over de andre nodene: den har flere bånd, den kan nå alle de andre raskere, og den styrer strømmen mellom andre nodene. Trådene mellom nodene er viktige fordi de er del av en større struktur, og ikke bare viktig for en enkelt node (Håkansson og Ford 2002:137). Hver tråd kobler sammen to noder og sørger for kontakt mellom begge to. Derfor vil den totale nettverksstrukturen og organiseringen være avhengig av hvilket forhold trådene har

til hverandre. Nettverket er også forskjellig organisert avhengig av om det er sterke eller svake bånd mellom aktørene. I nettverk med godt etablerte relasjoner, vil det være ”strong ties”, mens ”weak ties” innebærer perifere forhold mellom to eller flere parter (Granovetter 1973). Hver kommune i nettverkssamarbeidet vil prøve å utvikle sin posisjon i nettverket relativt til de andre partnerne, ved å forsøke å påvirke hvordan forholdet utvikles. Disse ambisjonene om å fremme sine egne interesser er en viktig kraft i nettverket, men allikevel er det slik at jo mer et nettverksmedlem prøver å kontrollere de andre, jo større sjanse er det for at det oppstår problemer i samarbeidet på lang sikt (Håkansson og Ford 2002:137). Dessuten vil nettverket bli mer og mer som et hierarki hvis all kontroll kommer fra den ene parten.

Sentrale posisjoner, og dermed graden av sentralisering i nettverket som helhet, kan være basert på ulike sosiale mekanismer (Løyning 2010). Nærhet (closeness) er basert på avstanden mellom en enhet og alle andre enheter i nettverket, og er derfor en indikator for hvor lett enhetene kan nå ut til andre enheter i nettverket. Hver enkelt enhet i nettverket har en bestemt nærhet til alle andre enheter i nettverket, og sentraliseringsindikatoren basert på nærhet viser i hvilken grad disse verdiene varierer blant enhetene (ibid). Mellomleddsposisjon (betweenness) er en indikator som viser i hvilken grad enheter er strategisk plassert mellom alle andre par av enheter i nettverket, og slik kan fungere som brobygger eller portvakt mellom disse enhetene (ibid). Jeg skal ikke gå inn på selve utrekningen av sentralitet og mellomleddsposisjoner i denne oppgaven. Dette temaet tas opp av blant annet Freeman (1979). Jeg skal heller diskutere hvilken posisjon de lokale studiesentrene har i nettverket i forhold til mellomleddsposisjoner (betweenness).

2.5 Ulike samarbeidsmønstre

Mandell og Keast (2011) peker på at i litteraturen blir samarbeid i nettverk ofte bare referert til som ”samarbeid”. Begrepet ”samarbeid” har kommet til å bety alle typer ordninger der individer fra ulike organisasjoner og / eller grupper samarbeider om et prosjekt eller problem. Denne upresise bruken av ordet ”samarbeid” har derfor gjort det vanskelig å se forskjellene mellom nettverkene. Mandell og Keast har en typologi over ulike samarbeidsformer i nettverket, se fig 2.5.

Figur 2.5 De 3 C'er

		Løst kople (Cooperation)	Samhandling (Coordination)	Integrert samarbeid (Collaboration)
Strukturelle kjennetegn	Varighet / strukturelle linker	Kortvarig. Løse, fleksible koplinger.	Middels varighet. Noe stabilitet i medlemsmasse	Langvarig. Tette koplinger hvor aktører endrer tilhørighet.
	Mål/perspektiver/risiko	Dele informasjon men autonome mål. Begrenset risiko	Felles planer / programmer, men autonome mål. Økt risiko.	Skape noe nytt / system endring, gjensidig avhengighet. Høy risiko.
Relasjonelle kjennetegn [-]	Makt / ansvarlighet	Ansvarlighet og makt forblir hos aktør / org.	Prosjektrelatert deling av makt og ansvarlighet.	Ny maktfordeling, kollektiv ansvarlighet.
	Informasjonsdeling og kommunikasjonsflyt	Forsiktig / begrenset informasjonsutveksling og kommunikasjonsflyt	Prosjektrelatert informasjonsdeling og kommunikasjonsflyt	Åpen og konfidensiell informasjonsdeling og kommunikasjonsflyt
	Tillit	Lav tillit, ustabile relasjoner.	Medium tillit, basert på tidligere erfaringer.	Høy grad av tillit, stabile relasjoner

Kilde: Holmen 2011

De ”3 C'er” er tre horisontale former for samarbeid og omtales her som løse koplinger (cooperation), samhandling (coordination) og integrert samarbeid (collaboration) (Holmen 2011). De er plassert på et nettverk-kontinuum som strekker seg fra løse, uformelle forbindelser til tettere forbindelser og mer formaliserte relasjoner. Kontinuumet beskriver hvordan samarbeidsmønstre kan utvikle seg fra å være basert på autonome enkeltaktører som er løst kople til hverandre som det ene ytterpunktet, til å bli et selvstendig system hvor alle aktørene deler ressurser gjennom et integrert samarbeid som det andre ytterpunktet (Holmen 2011). Nettverkene går altså igjennom flere faser der løse koblinger er startfasen av et samarbeidsprosjekt. Nettverklitteraturen identifiserer forskjellige typer nettverk, med ulike funksjoner, formål og sammensetninger (Agranoff 2007; Klijn 2007)., men i denne oppgaven skal de ”3 C'er” brukes til å analysere nettverkssamarbeidet til de lokale studiesentrene i Nesset, Rauma, Surnadal og Sunndal.

Den fremste fordelen ved å jobbe sammen i nettverk, fremfor å operere alene, er at organisasjoner kan møte sine mål mer effektivt og dermed bli bedre i det de gjør (Mandell og Keast 2011). Konseptet med nettverksadministrasjon ble utviklet for å synliggjøre hvordan dette kan oppnås. I visse typer av nettverk (løst koblede og i samhandlings-nettverk), er nettverksadministrasjon viktig for at ledere skal forstå hvordan de skal integrere sin eksisterende virksomhet med andre aktører for å styrke egen virksomhet (ibid).

Selv om relasjoner og forhold er kritiske i alle typer nettverk, er det spesielt viktig i integrerte samarbeidsnettverk at aktørene tar i bruk disse relasjonene for å bygge en helhetlig enhet (Mandell og Keast 2011). Det er ikke så viktig å forstå hvordan man best kan administrere nettverket. Det er heller ikke så viktig å bygge relasjoner. Nøkkelen i integrerte samarbeidsnettverk er heller at ledere må besitte en tilpasningsevne som gjør dem i stand til å forstå hvordan man strategisk kan administrere disse relasjonene (ibid). I et stadig mer dynamisk og turbulent marked, er en bedrifts evne til å utvikle og administrere sine relasjoner med andre bedrifter et sentralt bidrag til å fremme kompetanse og bærekraftige konkurransefortrinn (Batt og Purchase 2003: 171).

I løst koblede nettverk er aktørene løst koblet til hverandre og hovedsakelig involvert i deling av rutinemessig informasjon. Et typisk eksempel på denne typen nettverk er profesjonelle sosialarbeidere som rutinemessig utveksler informasjon om pasientrutiner (Keast m.fl. 2007).

I et samhandlingsnettverk går man et skritt lenger enn bare å utveksle informasjon og eksplisitt kunnskap. Aktørene har utviklet et samarbeid hvor de samler seg om felles prosjekter, felles finansiering og felles politikk. Aktørene samhandler med hverandre for å bedre sin individuelle innsats i samarbeidet. De deltakende organisasjonene er fortsatt selvstendige enheter, men er villig til å gjøre endringer i måten de leverer sine tjenester (Mandell og Keast 2011).

Mandell og Keast (2011) snakker om ”integrerte samarbeidsnettverk” (collaboration). Det er ikke bare et samarbeid av hvilken som helst slag, men snarere som et tydelig og unik type nettverk som krever en spesiell form ledelse kontra andre typer nettverk. Integrerte samarbeidsnettverk er dannet for å prøve å håndtere svært komplekse problemer som en organisasjon eller gruppe ikke er i stand til å håndtere på egen hånd. I tillegg representerer integrert samarbeid slutten av kontinuumet hvor nettverket har utviklet seg til stabile og forutsigbare relasjoner og strukturer med høy grad av tillitt (Mandell og Keast 2011). Aktørene vet de er avhengige av hverandre, og for at handlingene skal være effektive må de stole på handlingene til de andre aktørene (Agranoff og McGuire 2001). Å arbeide i et integrert samarbeidsnettverk er en prosess som gjør at selvstendige individer og organisasjoner kan kombinere sin menneskelige og ressursmessige kapital for å oppnå målsettinger eller produsere resultater som ikke er mulig ved å jobbe alene. Dette går

utover det som skjer i enten løst koblede nettverk eller i samhandlingsnettverk (Mandell og Keast 2011).

Litteraturen rundt nettverk fremhever noen trekk som er sentrale for økt integrasjon i nettverk (Holmen 2011). I figur 2.5 ser vi at samspill mellom strukturelle og relasjonelle karakteristikk er representert i høyre kolonne. Dette er en sentral forutsetning for utviklingen av nettverket. De strukturelle karakteristikkene skal tilrettelegge for at aktørene inkluderes i en felles prosess rundt et felles formål, hvor deltakerne blir overbevist om deres gjensidige avhengighet (ibid). I figur 2.5 representerer de rasjonelle karakteristikkene relasjonene mellom aktørene. Det er de strukturelle karakteristikkene som sier noe om aktørene utvikler felles mål og perspektiver, deler risiko og utvikler stabile og tette relasjoner. I så fall vil det styrke graden av integrasjon i nettverket (Holmen 2011).

Dette kontinuumet kan altså brukes til å forklare utviklingen av et samarbeidsforhold, men jeg synes modellen også er velegnet til å beskrive et spesifikt samarbeidsforhold mellom to aktører. Denne typologien skal derfor brukes i en systematisk sammenligning av samarbeidsforholdet mellom aktørene i nettverket til de lokale studiesentrene.

3 Metodisk tilnærming

3.1 Valg av metode

I denne oppgaven skal det undersøkes hvordan desentraliserte utdanningstilbud organiseres av forskjellige aktører i regionale nettverk. Dette er et tema som det finnes liten kunnskap om fra før, og studien har derfor en eksplorativ tilnærming. En slik eksplorativ tilnærming er en yppelig metode å anvende når hensikten med undersøkelsen er å skaffe seg en fylldigere forståelse om et aktuelt temaet (Grønmo 2010). Jeg ønsker å få et overblikk over ulike sammenhenger som måtte eksistere på et relativt ukjent felt, studiesentrenes virksomhet.

Det empiriske utgangspunktet er fire lokale studiesenter i Nesset, Rauma, Sunndal og Surnadal kommune som alle er medlemmer i nettverksorganisasjonen *Studiesenteret.no*. Jeg ønsker å se hvordan studiesentrene jobber i nettverk sammen med høgskoler og universitet rundt omkring i landet. Det er kommunene som er medlemmer i nettverket, og spørsmål knyttet til hvordan virksomheten er organisert i de fire kommunene, er også et hovedtema. Ved hjelp av nettverksteori ønsker jeg å avdekke hvordan studiesentrene i Nesset, Rauma, Sunndal og Surnadal er organisert, hvordan de samhandler med andre og deres planer med hensyn til tettere samarbeid med hverandre for å kunne tilby studietilbud på høgskolenivå i sine kommuner.

Det er to hovedformer for forskningsmetoder: kvalitative og kvantitative metoder, som kan kombineres eller anvendes alene (Grønmo 2004). Forskjellen mellom de to metodene er at den kvantitative metoden omformer data til tall og bruker de i en statistisk analyse, mens den kvalitative metoden legger vekt på forskerens forståelse og tolkning av den informasjonen som kommer fram i intervjuprosessen (ibid).

Da min studie sikter på å kartlegge en bred og helhetlig forståelse av virksomheten i de fire lokale studiesentrene, velger jeg å anvende kvalitativ metode. Kvantitativ metode passer veldig godt til å gi en oversikt over generelle forhold uten å gå i dybden (ibid). Kvantitativ metode tar gjerne utgangspunkt i spørreskjema med ferdig formulerte spørsmål og svaralternativer. Kvalitativ metode har en større fleksibilitet enn kvantitativ metode ved at forskeren kan utveksle mer informasjon med den som blir intervjuet, og på denne måten

kan det være lettere oppdage årsakssammenhenger (ibid). Fordeler med den kvalitative metode er at man kan få unnagjort en ide med noen nøkkelpersoner tidlig i prosessen. Det gir intervjuobjektene mulighet til å utdype sine meninger. Det gir også mulighet for oppfølgingsspørsmål både fra intervjuer og intervjuobjekt (ibid). Dette gjør at det eksisterer en to-veis kommunikasjon mellom den som intervjuer og den som blir intervjuet. Ulemper som kan være aktuelle i kvalitativ metode, er man ikke har mulighet til å generalisere resultatene man har kommet frem til, ettersom utvalget ofte er lite og skjevt (ibid). Det kan også være en ulempe at kvalitative studier ofte ikke kan sikre intervjuobjektene anonymitet, og at de derfor kanskje ikke svarer ærlig. Intervjuobjektene kan svare det som de tror er strategisk riktige svar. I min studie måtte jeg passe på å ikke stille ledende spørsmål, og dette mener jeg at jeg mestret. Det er ofte svært tid- og ressurskrevende med kvalitativ metode, og i mitt tilfelle brukte jeg rundt 6 måneder mellom første og siste informant.

Min valgte problemstilling kunne selvfølgelig også ha blitt undersøkt ved hjelp av en annen tilnæringsmetode. Jeg hadde for eksempel først tenkt å foreta en kvantitativ undersøkelse av alle de 86 lokale studiesentrene i Norge. Dette hadde gjort at jeg hadde fått en generell beskrivelse av de lokale studiesentrene. Men jeg oppdaget etter hvert at jeg ønsket å avgrense studien til å studere nettverket til de fire lokale studiesentrene i Møre og Romsdal. Da passet kvalitativ metode veldig godt fordi svarene ikke er ferdig formulert i spørreskjemaet, slik som de er i kvantitativ metode.

En utfordring i caset har vært å identifisert aktørene i nettverket til *Studiesenteret.no*. *Studiesenteret.no* har en sentraladministrasjon som gjør i stand de formelle avtalene med utdanningspartnere i nettverket. De lokale studiesentrene er en selvstendig enhet i nettverket, og de er spredt rundt om i flere kommuner.

Man kan si at innen samfunnsvitenskapelig forskning vil man ofte bruke både kvalitativ og kvantitativ metode (Grønmo 2004). Dessuten kan den kvalitative forskningen utdype kvantitative funn og gi en bedre forståelse av årsakene bak dem. Det at et fenomen forskes ut i fra forskjellige metoder, kalles for metodetriangulering (ibid). Metodetriangulering kunne selvfølgelig vært interessant i denne studien, men på grunn av begrensede ressurser, slik som tid, var det bare aktuelt å foreta en kvalitativ tilnærming.

3.2 Problemstillingen

Grønmo (2004) legger vekt på å stille de gode spørsmålene i undersøkelsen, noe som etter hans syn er like viktig som å få gode svar. Selve målet med problemstillingen er at den skal hjelpe forskeren underveis i prosessen og bidra til et vellykket gjennomført prosjekt (Grønmo 2004). Problemstillingen i dette caset er:

Hvordan organiseres desentraliserte utdanningstilbud av aktører i regionale nettverk?

Problemstillingen har spesielt vært viktig når det gjelder å utforme spørreskjema til intervjuundersøkelsen. Problemstillingen er inndelt i tre tema og er videre operasjonalisert slik:

- 1) Hva karakteriserer de lokale studiesentrene i ”Levedyktige Studiesentra” nettverket med hensyn til aktørsammensetning?
 - a. Hvilke nettverksaktører har stått sentralt for oppstart av samarbeidet?
 - b. Hvem er nettverksaktørene i det regionale nettverket til de fire studiesentrene i Nesset, Sunndal, Surnadal og Rauma?
 - c. Hvor stort engasjement⁴ har hvert enkelt studiesenter til det arbeidet som gjøres i ”Levedyktige Studiesentra”, og hvor stort er kommunenes engasjement? Hvilken betydning har dette for organiseringen av desentraliserte utdanningstilbud hos de enkelte studiesentrene? Operasjonaliseringen av ”engasjement” er drøftet i avsnitt 5.3.

- 2) Hva slags nettverkssamarbeid har de lokale studiesentrene med sine samarbeidspartnere? Løst koblet, samhandling eller integrert samarbeid?
 - a. Hvilke ulike utdanningstilbud mener de lokale studiesentrene at det er viktig å tilby og hvorfor?
 - b. Hva slags nettverkssamarbeid har de lokale studiesentrene til høgskoler og universitet innenfor og utenfor nettverket til Studiesenteret.no?
 - c. Hva slags nettverkssamarbeid har de lokale studiesentrene med lokalt næringsliv og kommune?

⁴ For å stadfeste hvor stor engasjement hvert enkelt studiesenter har, er begrepet ”engasjement” operasjonalisert til ”egeninteresse” og ”ildsjelmentalitet” etter inspirasjon hentet fra Synnevåg m.fl. 2009:192.

- 3) Hvor stor betydning har kommunenes medvirkning og tilknytning til det lokale studiesenteret for organisering av desentraliserte utdanningstilbud?
- a. Hvilke utdanningspolitiske mål har kommunene med det lokale studiesenteret i sin kommune?
 - b. I hvor stor grad kan kommunen påvirke utdanningstilbudene som gis ved det lokale studiesenteret?
 - c. Hva slags avhengighetsforhold har de fire lokale studiesentrene til sin kommune? Bruker kommunen det lokale studiesenteret til kompetanseheving av kommunens ansatte?

3.3 Utvalg og innhenting av data

Utvalget i denne undersøkelsen omfatter de fire studiesenterlederne i Nesset, Rauma, Sunndal og Surnadal, fire representanter fra kommunene, samt tre utdanningspartnere til Studiesenteret.no, nemlig høgskolen i Hedmark, Telemark og Volda. I tillegg har jeg intervjuet lederen i sentraladministrasjonen Studiesenteret.no. Til sammen har det vært 12 intervjuer med aktører som er involvert i nettverket ”Levedyktige Studiesentra”. Tidlig i undersøkelsesprosessen fikk jeg mulighet til å delta på et seminar som Studiesenteret.no hadde. Der møtte jeg blant annet Morten Flate Paulsen, utviklingsleder nettskolen NKI Nettstudier og Lars Utstøl, daglig leder i Studiesenteret.no i Salangen kommune.

Representativitet i en studie innebærer at vi får omtrent de samme svarene ved å spørre enhetene i utvalget som vi ville ha fått hvis vi hadde spurt alle de som inngår i populasjonen. Hvis vi ikke får omtrent de samme svarene i utvalget som vi ville ha fått i populasjonen, da kan man si at utvalget er urepresentativt (Jacobsen 2005).

Representativitet innebærer også at utvalget (de få vi faktisk spør) skal være en miniutgave av den teoretiske populasjonen (de mange vi er interessert i) i forhold til viktige sosiologiske kjennetegn slik som alder, kjønn, bosted, utdanning, inntekt, yrke, religion, osv. (Jacobsen 2005). Jacobsen sier at vi unngår skjeve utvalg når de utvalgte respondentene er representative. I dette caset har jeg snakket med senterlederne ved de lokale studiesentrene, og disse vil jeg hevde har stor grad av representativitet fordi det er disse aktørene som jobber med studiesenterets aktiviteter i det daglige. Imidlertid er intervjuene sannsynligvis forbundet med vanlige problemer ved datamateriale, som

ensidighet og unøyaktigheter, samt at informanten kan ha husket feil. Dette kan være med på å gi en noe feilaktig fremstilling (Jacobsen 2005).

Når det gjelder representativitet i forhold til informanter jeg har snakket med i kommunene, vil jeg si at dette utvalget også er representativt. Dette er fordi jeg spurte senterlederne om hvem de hadde jobbet tettest sammen med i kommunen, og deretter tok jeg kontakt med denne personen i kommunen. På den annen side har jeg intervjuet folk som sitter høgt oppe i kommuneadministrasjonen; en kommunalsjef, en rådmann, en ordfører og en oppvekstleder. Det kan tenkes at det også hadde blitt et representativt utvalg ved å gjennomføre en undersøkelse fra andre nivå i kommunen. For eksempel å spørre helse- og omsorgsleder om utdanningstilbudene de benytter seg av.

Når det gjelder representativitet i forhold til utdanningspartnerne til de lokale studiesentrene mener jeg også her at det er blitt ivaretatt. Dette er fordi jeg valgte de høgskolene som de lokale studiesentrene hadde mest kontakt med. Høgskolen i Volda har de lokale studiesentrene i Møre og Romsdal ikke bredt samarbeid med, men de har et ønske om at samarbeidet skal bli tettere.

Jeg har ikke snakket med utdanningspartnere som ligger utenfor nettverket til Studiesenteret.no, og jeg har heller ikke intervjuet representanter fra næringslivet. Som vi skal se i analysen er disse aktørene også store og viktige aktører i nettverket til de lokale studiesentrene.

3.4 Utarbeidelse av spørreskjema

For å belyse problemstillingen har jeg intervjuet tre forskjellige grupper i min undersøkelse, og for hver av disse gruppene er det tre forskjellige spørreskjema. 12 spørsmål ble stilt til studiesenterlederne, 8 spørsmål til kommunene og 5 spørsmål til utdanningspartnere. Spørsmålene er utformet i fra den operasjonaliserte problemstillingen. Spørreskjemaene ble tematisert på samme måte som problemstillingen er operasjonalisert. I tillegg laget jeg et spørreskjema med syv spørsmål til leder i sentraladministrasjonen i Studiesenteret.no, Astrid Høgmø. Alle intervjuer ble tatt opp med båndopptaker, og siden transkribert.

De kvalitative metodene kjennetegnes ved at undersøkelsene er basert på en intervjuguide, som er en oversikt over de problemområder som skal avdekkes. Dette er i motsetning til et tradisjonelt spørreskjema som benyttes ved de kvantitative metodene (Grønmo 2004). Samtalene i kvalitative undersøkelser blir gjerne gjennomført som ustrukturerte intervjuer, hvor intervjuene baserer seg på en emneliste over hvilke emner samtalen skal gå inn på. I motsetning til de kvantitative metodene, som gjennomføres som en utspørring av respondentene, gjennomføres de kvalitative undersøkelsene som en dialog mellom intervjuer og respondent (ibid). Intervjueren prøver å styre samtalen så lite som mulig. Dette var noe jeg var oppmerksom på når jeg intervjuet respondentene. Jeg mener jeg lyktes med å stille de åpne spørsmålene som ikke virket ledende.

Validitet

Validitet er en betegnelse på hvor godt man klarer å måle det man har til hensikt å måle eller undersøke. Validiteten er lav hvis undersøkelsesopplegget ikke passer til problemstillingene (Grønmo 2004). Det kan tenkes at informantene ønsket å fremstille seg i et godt lys og ikke ønsket å svare negativt på noen spørsmål. Dette kan være med på å gjøre undersøkelsen mindre valid. I denne undersøkelsen sendte jeg spørreskjema på email til informantene i forkant av intervjuet. Informantene har da hatt tid til å reflektere over spørsmålene, og dette kan selvfølgelig ha vært med på å påvirke validiteten av mine funn.

Reliabilitet

Reliabilitet viser til datamaterialets nøyaktighet og pålitelighet (Grønmo 2004). Reliabiliteten undersøkes som oftest i forhold til stabilitet og ekvivalens (ibid). Stabilitet innebærer at en for eksempel kan administrere det samme spørreskjemaet til et utvalg to ganger og deretter sammenligne resultatet. Hvis resultatet av de to undersøkelsene stemmer overens er stabiliteten god og det er høy reliabilitet (Grønmo 2004).

Mens stabilitet dreier seg om samsvar mellom datainnsamlinger på ulike tidspunkter, handler ekvivalens om uavhengige datainnsamlinger på samme tidspunkt. Ekvivalens viser til i hvilken grad det er samsvar mellom uavhengige datainnsamlinger når man bruker samme spørreskjema om det samme til samme tid (Grønmo 2004). Stabilitet vil si at undersøkelsen viser det samme uansett hvem som gjennomfører datainnsamlingen. Jeg

mener jeg har innfridd kravene til reliabilitet i dette caset, blant annet ved å begrunne mine teoretiske og analytiske valg.

3.5 Oversikt over informanter

Nedenfor er en oversikt over informantene som jeg har intervjuet:

	Stilling	Type intervju	Dato for intervju
Representanter for utdanningspartnere	Høgskolelærer, Høgskolen i Telemark	Telefonintervju	21.09.2011
	Høgskolelektor og studieansvarlig, Høgskolen i Hedmark	Telefonintervju	26.09.2011
	Førstelektor, Høgskolen i Volda	Telefonintervju	28.10.2011
Representanter for de lokale studiesentrene	Rådgiver i Profero AS i Surnadal	Personlig intervju	13.09.2011
	Senterleder Nasset	Telefonintervju og personlig intervju	10.06.2011 og 09.09.2011
	Senterleder Rauma	Personlig intervju	07.09.2011
	Senterleder/rektor Sunndal	Personlig intervju	23.09.2011
Representanter for kommunene	Kommunalsjef, Surnadal	Telefonintervju	10.10.2011
	Ordfører i Nasset kommune	Telefonintervju	25.11.2011
	Oppvekstleder Rauma	Telefonintervju	04.10.2011
	Rådmann Sunndal	Telefonintervju	21.11.2011
Studiesenteret.no	Nettverksarkitekt i Studiesenteret.no	Telefonintervju	12.05.2011

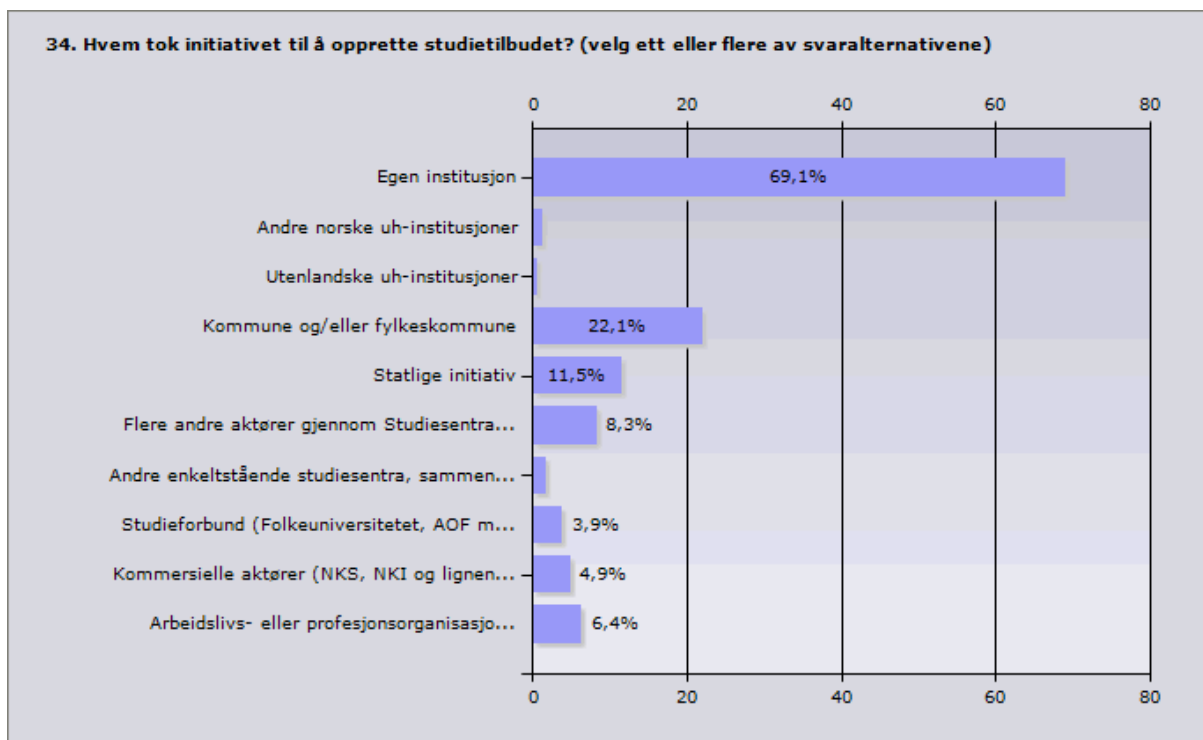
4 Studiesenteret.no som en del av tilbudene om høyere utdanning i Norge

I norsk utdanningspolitikk har det gjennom mange år vært et mål å etablere nye utdanningsinstitusjoner med begrunnelser i distriktpolitiske årsaker. Utdanningstilbudene søkes etablert der folk bor slik at de slipper å flytte. Også *Studiesenteret.no* har til formål å bringe befolkning og høyere utdanning tettere sammen. De arbeider gjennom lokale studiesentre som legger til rette for at folk i distriktene får et tilbud der de bor.

4.1 Initiativtakere til å levere fjernundervisningsstudier

Hvem tar initiativ til å opprette desentraliserte studietilbud gjennom nettverket til *Studiesenteret.no*? Utdanningsinstitusjonen eller *Studiesenteret.no*? Sollien m.fl. (2009) stilte spørsmålet ”Hvem tok initiativet til å opprette det desentraliserte studietilbudet?” til 39 høgskoler i Norge som tilbyr fjernundervisning, og resultatet vises i figur 4.1.

Figur 4.1 Initiativtakere til opprettelse av desentraliserte studietilbud

Kilde: Sollien m.fl. 2009

I 69,1 % av tilfellene er det høgskolen og universitetet selv som har tatt initiativ til opprettelse av de desentraliserte studietilbudene. Deretter er det offentlig sektor, særlig i form av kommune og/eller fylkeskommune, som tar initiativ til slike studier. Også statlige

oppdragsgivere spiller en viss rolle i etableringen av slike tilbud. *Studiesenteret.no* blir oppgitt av institusjonene selv som initiativtaker i overkant av 8 % av studietilbudene. Siden det stadig opprettes nye lokale studiesentre i kommunene, vil det være rimelig å anta at denne prosentandelen på 8 % kan øke i fremtiden, og at flere initiativ kan komme fra *Studiesenteret.no*.

Studiesenteret.no har som mål å skulle gjøre høyere utdanning mer tilgjengelig slik at man når målet om at det skal være mulig for alle som er kvalifisert og ønsker det, å kunne ta høyere utdanning (Sollien m.fl. 2009). Dette kan sees på som god distriktpolitikk, samtidig som at universitet og høyskoler får mulighet til å rekruttere studenter fra et bredere geografisk grunnlag.

4.2 Distriktsutbygging og tilbud til enkeltindivider

Opprettelsen av nettverket til *Studiesenteret.no* kan sees på som ett av flere tiltak for å rekruttere flere studenter til høyskolene. *Studiesenteret.no* er høyskolenes forlengede arm i små kommuner uten universitet og høyskole, og ved hjelp av fjernundervisning kan høyskoler og universitet nå studenter som de ellers ikke hadde nådd. *Studiesenteret.no* er dessuten en kompetansmegler som jobber ved hjelp av et nasjonalt nettverk av utdanningspartnere og lokale studiesentra. Grepperud og Thomsen (2001) definerer de lokale studiesenter på følgende måte:

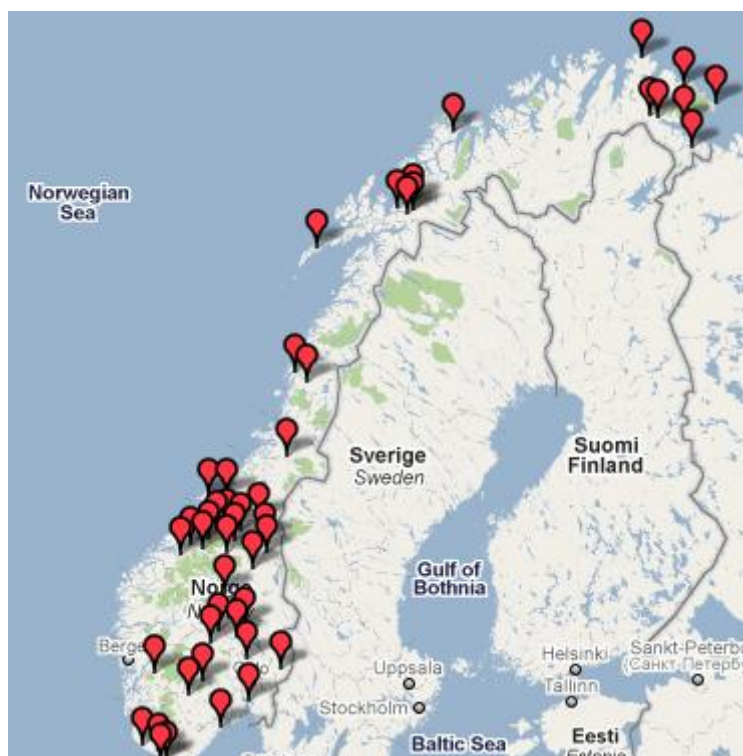
Med Studiesenter mener vi en mindre prosjektorganisert, fleksibel og koordinerende enhet som har til hovedoppgave å legge til rette for utdanning og kompetanseutvikling i egen region. Studiesenteret har ingen permanente tilbud, men skal sørge for at regionen til enhver tid tilbys relevant utdanning til enkeltindivider, organisasjoner og lokalsamfunn” (Grepperud og Thomsen, 2001).

I denne definisjonen er det meglerrollen som står i fokus. Denne rollen innebærer at man fungerer som et bindeledd mellom brukerne både på individ og organisasjonsnivå og mulige utdanningstilbydere. Det er viktig for en megler å kjenne markedet og å kunne omstille seg raskt og effektivt for å tilfredsstille brukerne (Grepperud og Thomsen 2001). Utdanningstilbydere blir brukt for å betegne de samarbeidende høyskolene og universiteter som *Studiesenteret.no* samarbeider med og som leverer utdanning til nettverket.

En viktig årsak til etableringen av *Studiesenteret.no*, er at de sammen med kommuner ute i distriktene, skal kunne gi lokalbefolkningen mulighet for utdanning der de bor. Samtidig

kan dette være et tiltak for å forhindre utflytting fra de små kommunene (Utstøl 2011). Ved å tilby høyere utdanning i distriktene, skal de lokale studiesentrene forsøke å snu negative trender i bosettingsmønster, næringsutvikling og attraksjonskraft. Studiesenterets visjon er å løfte kompetansenivået i distriktene (*Studiesenteret.no*). Deres motto er: ”utdanning for alle” (Utstøl 2011). Med det menes det at utdanningen skal bringes til enkeltindividet, selv om man bor langt i fra en høgskole. *Studiesenteret.no* er altså en nettverksorganisasjon som til nå har opparbeidet seg 86 medlemskommuner, og det blir stadig flere kommuner med i nettverket. Det enkelte lokale studiesenter er en selvstendig juridisk enhet som er drevet i samsvar med avtaler i nettverket. Høgskoler og universitet er partnere som er faglig/pedagogisk ansvarlige for studietilbudene.

Figur 4.2 Lokale studiesentre i Norge

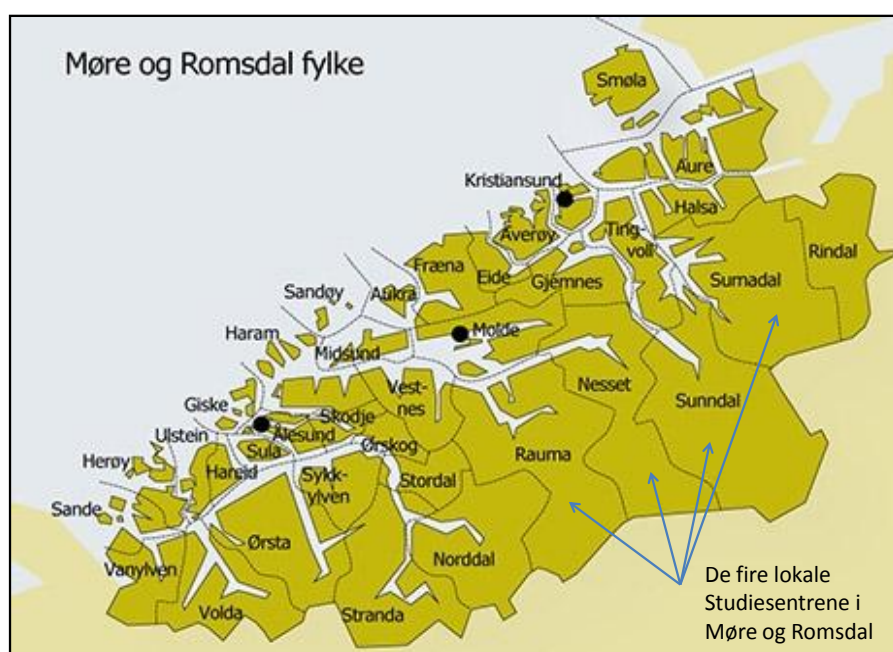

Kilde: www.studiesenteret.no

I figur 4.2 vises en oversikt over de lokale studiesentrene i Norge. Medlemskommunene til *Studiesenteret.no* er i ulik grad organisert i samarbeid mellom andre studiesenter på tvers av kommunegrenser/fylkesgrenser (Høgmo 2011). I Møre og Romsdal er det til nå kun fire lokale studiesenter. Et samarbeid om utdanningstilbud gjennom *Studiesenteret.no* som ble etablert våren 2011, er samarbeidsnettverket mellom de fire studiesentrene i kommunene Nesset, Sunndal, Surnadal og Rauma. Prosjektsamarbeidet kaller de

”Levedyktige Studiesentra, et bidrag til kompetanseheving og vekst” (Holten 2011). De fire kommunene har i dag hvert sitt lokale studiesenter og er hver for seg medlemmer av *Studiesenteret.no*. Prosjektsamarbeidet mellom de lokale studiesentrene ble opprettet fordi de ser at det kan foreligge store gevinster ved å utnytte hverandres ressurser slik at de blant annet kan sikre innbyggerne relevante utdanningstilbud og rekruttere flere studenter fra nærmiljøet (Holten 2011). Hovedhensikten med samarbeidet er at det skal ”fremme et konkurransedyktig, lett tilgjengelig, best mulig og tilnærmet døgnåpent kompetansetilbud for alle innbyggerne i nedslagsfeltet for Rauma, Nesset, Sunndal, Surnadal/ Halså” (Holten 2011 s. 6).

Figur 4.3 Kart over Møre og Romsdal

Kilde: www.mrfylke.no

I figur 4.3 ser vi at kommunene Rauma, Nesset, Sunndal og Surnadal er ganske store kommuner med hensyn til areal. Det er tre høgskoler i Møre og Romsdal og disse ligger i Volda, Ålesund og Molde.

Studiesenteret.no sine tilbud står i stor kontrast til andre fjernundervisningsinstitusjoner og kompetansemeglerne som er på markedet i Norge i dag. Fjernundervisningsinstitusjoner som NKS nettstudier og NKI nettstudier tilbyr utdanningsløsninger som henvender seg til

enkeltindivid. De har som mål å tilby nettbaserte utdanninger til studenter i hele landet. *Studiesenteret.no* på den annen side har en distriktspolitisk hensikt i tillegg. Studiesenterets virke er knyttet sammen med et ønske om en desentralisering av utdanningstilbud. Dette har ikke vært et mål for fjernundervisningsinstitusjonene. Derfor presenterer *Studiesenteret.no* et litt annet konsept og en nytenkning. Fjernundervisningsinstitusjonene har jo vært til stede lenge, NKS har for eksempel operert i nesten 100 år, men det er *Studiesenteret.no* som er et konkret tiltak for å bringe kompetanse ut i distriktene (*Studiesenteret.no*). Felles for kompetansemeglerne er at de arbeider med å koble etterspørselssiden bedre opp mot det tilbudet som finnes. Meglerne bidrar til å øke tilgjengeligheten til tilbudene, for eksempel ved å være til stede flere steder enn hva institusjonene selv har muligheter til. Ved å arbeide sammen i nettverk bidrar de til at det kan gjennomføres studieopplegg med svært få deltakere i perifere kommuner gjennom et felles opplegg med undervisere som sitter sentralt, men overføres via nett til studiesentra i ulike kommuner. Dette er en måte å overkomme problemet med usikker etterspørsel på grunn av lite markedsgrunnlag i mindre og lite befolkede kommuner (Sollien m.fl. 2009). Institusjoner som ikke ligger i de mest sentrale strøk av landet, kan ha det vanskelig med å forsvare kostnadene ved oppstart og etablering av desentraliserte utdanningstilbud i egen region. Når man da i tillegg er opptatt av å vokse og å øke studentgrunnlaget, kan meglernes rolle være med på å lette denne oppgaven for mange utdanningsinstitusjoner (Sollien m.fl. 2009).

De fire kommunene i Møre og Romsdal, Nesset, Sunndal, Surnadal og Rauma ble medlemmer av nettverket *Studiesenteret.no* på litt forskjellig tidspunkt, men har omtrent samme antall studenter ved hvert studiesenter. Det lokale studiesenteret i Sunndal har vært drevet siden 2001 og har i dag 10 studenter. Det lokale studiesenteret i Rauma har vært medlem av *Studiesenteret.no* siden 2001 og har 15 studenter. I Nesset startet driften av det lokale studiesenteret i 2006 og har også 15 studenter. Det lokale studiesenteret i Surnadal har holdt på siden 2006, og rådgiver i Profero AS sier at han ikke er sikker på hvor mange studenter som studerer ved studiesenteret i dag.

4.3 Presentasjon av de lokale studiesentrene i Møre og Romsdal

Alle de fire studiesentrene i Møre og Romsdal tilbyr høgere utdanning fra ulike studieretninger. Blant annet kan man studere ingeniørfag, lærerutdanning og pedagogiske fag, økonomifag, finans, helse- og sosialfag slik som den 4-årige vernepleieutdanningen, samt fag som fører frem til studiekompetanse.

Halsa og Surnadal

Ved oppstarten av tilbud om utdanningstilbud i Halsa og Surnadal i 2006, gikk kommunene Halsa og Surnadal sammen om å etablere et lokalt studiesenter, og sammen med næringslivet som har bidratt med kr 635 000, har kommunene vært med på å utvikle senteret. Studiesenteret ble lagt under Surnadal Utvikling (nå Profero AS) som prosjekt, med eget prosjektstyre (Holten 2011 s. 10). Studiesenteret i Halsa/Surnadal er en viktig faktor i nærings- og samfunnsdelen av kommuneplanen for å sikre framtidig arbeidskraft. Studiesenteret er også et tiltak for å gjøre vertskapskommunen til et bedre sted å bo.

Studiesenteret i Sunndal

Studiesenteret i Sunndal startet i 2002 og ligger under Sunndal Kompetanse. Det er organisert som en del av ressursentervirksomheten ved Sunndal videregående skole. Ressurssenteret har to undervisningslokaler dedikert til fjernundervisning, som hovedsaklig brukes til undervisning på høgskole- og universitetsnivå via *Studiesenteret.no*. I tillegg driver ressursenteret annen opplæringsvirksomhet i samarbeid med lokalt næringsliv og nærliggende kommuner. Ressurssentret tar seg også av voksenopplæring på videregående nivå (Holten 2011 s. 11).

Studiesenteret i Nesset

Studiesenteret i Nesset har siden etableringen av prøvedrift i 2007 vært organisert som et prosjekt under Nesset Næringshage AS. Den administrative driften har vært lagt under daglig leder i næringshagen, og virksomheten har også her vært støttet med driftstilskudd fra næringslivet. Studiesenteret i Nesset mottar ikke kommunalt driftstilskudd, men mottar indirekte støtte, fordi kommunen gir tilskudd til Nesset Næringshage. Styret i næringshagen har ved flere anledninger drøftet den fremtidige driften av Studiesenteret i

Neset, men har utsatt realitetsbehandlingen i påvente av en tilrådning fra utredningsarbeidet ”Levedyktige Studiesentra.” (Holten 2011 s. 13).

Studiesenteret Rauma

Studiesenteret Rauma er en del av Rauma folkebibliotek som er organisert under Rauma Kulturhus. Senterlederen har vært senterleder ved studiesenteret siden oppstart i 2001. Det er Rauma kommune som er medlem av *Studiesenteret.no*. Rauma kommune betaler medlemsavgiften på kr 60 000 til *Studiesenteret.no* og sørger for digitale klasserom og en studiesenterleder.

4.4 Strategier i ”Levedyktige Studiesentra”

I forhold til samarbeidsprosjektet ”Levedyktige Studiesentra”, ser jeg spesielt på aktørsammensetningen i nettverket. Jeg ser også på engasjementet blant studiesentrene og kommunene til dette nye nettverkssamarbeidet. Dette analyseres i kapittel 5. Før jeg går løs på dette er det på sin plass å nevne strategier og mål som studiesentrene har satt seg. I prosjektbeskrivelsen for samarbeidsprosjektet ”Levedyktige Studiesentra” fra våren 2011, nevnes flere strategier og mål som ønskes oppnådd:

- 1) Utrede og fastslå samarbeidsområder.
 - a) Kartlegge ambisjonsnivå for det enkelte studiesenter. Kartlegge ulikheter og søke likheter.
 - b) Kartlegge vilje til utvikling av felles produkter.
 - c) Produktutvikling.
 - d) Levering av lokal undervisning til nettverket.
 - e) Se på muligheter for å benytte nettverket motsatt vei ved å levere utdanninger i fra de fire lokale studiesentrene til andre kommuner i nettverket.
 - f) Drøfte om de fire sentrene lettere sammen enn enkeltvis, kan skaffe et tilstrekkelig antall studenter som sikrer gjennomføring av kompetansetiltak.
- 2) Utvikle senterkompetanse og senterretningslinjer.
- 3) Utarbeide markedsføringsmateriell som flyers, brosjyrer, og oppdatere hjemmesider.
- 4) Kartlegge kompetansenivå i egen region.
- 5) Gjøre studiesentrene bedre kjent i egen region ved hjelp av forskjellige aktiviteter og annonsering om studietilbudene

6) Utrede samarbeidsform. Fellestiltak for markedsføring av lokale kurs. Det skal også være et samarbeid på prispolicy. Ikke i konflikt med pris og konkurransetilsynet men på en måte som gjør at studentene er sikret et normalt kostnadsnivå i forhold til et snitt for landet for øvrig og i forhold til vedtatte mål for utdanning for nasjonen som helhet.

”Levedyktige studiesentra” har som delmål i et senere prosjekt å aktivisere kommuner og næringsliv, og avdekke behov for kurs og kompetanseheving. Kommunene har flere lovpålagte oppgaver som har blitt forsterket, både for voksne innbyggere og for egne tilsatte gjennom HTA (hovedtariffavtalen), og trenger derfor kursing av ansatte.⁵ Flere av disse strategiene og målene er allerede utført, slik som å kartlegge kompetansenivået i egen region. De lokale studiesentrene har fersk informasjon om utdanningsnivået til innbyggerne i kommunene. De lokale studiesentrene diskuterer også hvordan de sammen kan tilby utdanninger til andre kommuner i nettverket.

⁵ Intervju med rådgiver i Profero AS i Surnadal kommune 13.09.2011

5 Aktørsammensetningen i "Levedyktige Studiesentra"

I dette kapittelet fremstilles og presenteres nettverksaktørene i nettverket til de lokale studiesentrene Nesset, Rauma, Surnadal og Sunndal. Det vil bli gitt en kort beskrivelse av senterledelsen ved de lokale studiesentrene, utdanningspartnere i og utenfor nettverket til *Studiesenteret.no*, samt samarbeidet med lokalt næringsliv og kommuneadministrasjon. Deretter gjør jeg en analyse av hvor stort engasjement hvert enkelt studiesenter har til det arbeidet som gjøres i "Levedyktige Studiesentra", og også hvor stort kommunenes engasjement er. Jeg ser også på hvilken betydning dette har for organiseringen av desentraliserte utdanningstilbud hos studiesentrene. Det er hovedsakelig senterleder ved det lokale studiesenteret i Surnadal som har stått sentralt for oppstart av samarbeidsprosjektet.

5.1 Nettverksaktørene til de lokale studiesentrene

Litteraturen om nettverksteori understreker at gjensidig avhengige aktører trenger hverandres ressurser eller kunnskap for å oppnå resultater som er meningsfullt for dem (Klijn 2007). I kapittel 6 skal vi se at ikke alle aktører er like avhengig av hverandre og har like tett samarbeid. Men først presenteres en oversikt over nettverksaktørene i dette regionale nettverket mellom de fire lokale studiesentrene. Oversikten er laget ut i fra svarene jeg fikk både fra de lokale studiesentrene og kommunene.

Tabell 5.1 Aktuelle aktører

	Utdanningspartnere i Studiesenteret.no	Utdanningspartnere utenfor Studiesenteret.no	Representanter fra Lokalt næringsliv	Representanter fra Kommunen
Studiesenter i Nesset, tilsvarer ca 5 % stilling	Høgskolen i Hedmark og Telemark	Høgskolen i Molde og Høgskolen i Ålesund	Begrenset	Ordfører og Rådmann mest sentral
Studiesenter i Rauma, tilsvarer 40 % stilling	Høgskolen i Hedmark, Telemark og Nesna	-	-	Oppvekstleder
Studiesenter i Surnadal, ca 40 %	Høgskolen i Hedmark	Høgskolen i Lillehammer og Høgskolen i Molde, BI	Flere kontakter	Kommunalsjefen, næringslederen og personalsjefen
Studiesenter i Sunndal, 20 % av et årsverk	Høgskolen i Hedmark, Telemark, Sør-Trøndelag, Volda, Gjøvik	Høgskolen i Molde og NTNU, Ingeniørutdanning fra høgskolen i Sør-Trøndelag	Flere kontakter	Ingen spesiell person

Det lokale studiesenteret i Nesset:

Siden 2006 har daglig leder i Nesset Næringshage AS også drevet det lokale studiesenteret i Nesset. Næringshagen har en eierandel der 75.5 % eies av næringslivet og 24.5 % av Nesset kommune.⁶ Studiesenteret i Nesset har spesielt god kontakt med Høgskolen i Hedmark av sine partnere gjennom *Studiesenteret.no*, og de har mest kontakt i opptaksfasen og i eksamenstiden. I tillegg har det lokale studiesenteret samarbeid om utdanningstilbud gjennom Høgskolen i Molde og Høgskolen i Ålesund. Dette er høyskoler som ikke er medlemmer i nettverket til *Studiesenteret.no*.

Når det gjelder lokalt næringsliv, så spiller disse aktørene en begrenset rolle i Nesset. Senterleder ved det lokale studiesenteret i Nesset sier at de har tilbudt, og gjennomført, flere kurs og opplæring til bedrifter, men at det hittil ikke har hatt så stor effekt som ønskelig. Senterlederen hadde sett for seg at næringslivet skulle ha benyttet det lokale studiesenteret i større omfang når det gjelder videreutdanning til ansatte i bedrifter.

Når det gjelder kommunen som aktør i nettverket til det lokale studiesenteret i Nesset, er det ordføreren og rådmannen som har arbeidet mest med studiesenterets aktiviteter. Ordføreren i Nesset peker på at Nesset Næringshage AS er en "forlenget arm" av kommunen siden kommunen har en eierandel i Næringshagen. Siden det er Næringshagen som driver studiesenteret kan man si at kommunen styrer det lokale studiesenteret i Nesset på en indirekte måte. Kommunen har heller ikke direkte samhandling med næringslivet i kommunen, disse oppgavene styres av Næringshagen. Ordføreren i Nesset sier at de ikke har kontakt med næringslivet direkte når det gjelder utdanninger gjennom det lokale studiesenteret.

Ifølge teorier om sterke og svake bånd, gjelder sterke bånd direkte forhold der aktørene kjenner hverandre godt, og svake bånd gjelder mer flytende eller perifere relasjoner mellom aktører som ikke har et nært forhold deg imellom. Ifølge denne teorien til Granovetter (1983) vil jeg si at Nesset kommune og næringslivet har et svakt bånd seg imellom. Forskning viser også at jo sterkere bånd det er mellom aktører, desto større likheter vil man finne mellom disse aktørene (Liabø og Greve 1998). I motsatt fall vil

⁶ Intervju med studiesenterleder i Nesset 09.09.2011

man kunne si at jo svakere bånd det er mellom aktørene, desto mindre likheter. Slik kan vi tenke oss at Nesset kommune og næringslivet har mindre likheter seg imellom.

Vi har sett at Glosvik (2006) hevder at i fordelingsregime er forholdet mellom næringsliv og det offentlige ovenifra-ned-orientert. Den regionale utviklingen skjer uten statlige ambisjoner om samordning på regionalt nivå (ibid). Glosvik (2006) hevder at i utviklingsregimet derimot, handler det om å lage formelle og uformelle partnerskap der de sammen stiller ressurser til rådighet i regionale utviklingsprosesser. Ut i fra denne teorien kan vi si at forholdet mellom Nesset kommune og lokalt næringsliv har flest kjennetegn i fra fordelingsregime, fordi det ut i fra min studie ikke foreligger et bånd mellom næringslivet og kommunen når det gjelder utdanningstilbud.

Det lokale studiesenteret i Rauma:

Det lokale studiesenteret i Rauma holder til i Rauma Kulturhus på Åndalsnes. Studiesenterlederen har vært senterleder siden oppstarten i 2001. I tillegg til å jobbe med studiesenteraktiviteter to dager i uken er hun tilsatt ved Rauma Kulturhus. Det lokale studiesenteret i Rauma megler utdanning mest for Høgskolen i Hedmark, Høgskolen i Nesna, og Høgskolen i Telemark.

Mine funn tyder på at det lokale studiesenteret i Rauma ikke samarbeider med høgskoler og universitet utenom de som ligger i nettverket til *Studiesenteret.no*. Jeg har heller ikke funnet at de har samarbeid med lokalt næringsliv om utdanningstilbud, men derimot er kommunen en viktig aktør sett i fra studiesenteret sin side. Studiesenterlederen mener at kommunen er en viktig aktør når det gjelder å kartlegge utdanningsbehov. Jeg vil tro at hun da tenker spesielt på den enkelte etat som de har samarbeidet med hittil, slik som lærerstaben på Åndalsnes.

Det lokale studiesenteret i Surnadal

Prosjekt "Studiesenter Surnadal" ble etablert i august 2006 gjennom et samspill mellom Surnadal kommune og næringslivet.⁷ Det er Profero AS som driver det lokale studiesenteret med ansatt studiesenterleder i ca 40 % stilling. Det var rådgiver i Profero AS som stilte som informant for det lokale studiesenteret i Surnadal. Studiesenteret i Surnadal har samarbeid om utdanningstilbud fra Høgskolen i Hedmark, som er medlem av nettverket og med høgskolene i Lillehammer, Molde og BI, som ligger utenfor nettverket Studiesenteret.no. Kursene fra BI blir gitt i samarbeid med lokalt næringsliv i kommunen. Det betyr at det lokale studiesenteret avtaler å skaffe utdanninger til næringslivet som de ansatte i bedrifter kan følge via fjernundervisning i Surnadal. Rådgiver i Profero AS poengterer at det er viktig å skaffe seg egne samarbeidspartnere med institusjoner utenfor nettverket på grunn av finansieringen og videre drift. Det å ha flere samarbeidspartnere gir altså en ekstra inntekt i tillegg til de inntektene de får fra kurs som selges gjennom nettverket Studiesenteret.no.

Det er flere aktører i fra lokalt næringsliv som spiller en stor rolle for det lokale studiesenteret i Surnadal. Dessuten ble Profero AS oppnevnt som prosjektleder for det lokale studiesenteret av kommunen fordi det var mest naturlig – de har sterke forbindelser med næringslivet, mener kommunalsjefen i Surnadal kommune.⁸

I kommunen er det hovedsakelig kommunalsjefen i Surnadal kommune som har ansvar for oppfølging og evaluering i forhold til virksomheten ved det lokale studiesenteret. I tillegg er to av de ansatte i kommuneadministrasjonen, både næringslivsleder og personalsjef i Surnadal kommune, viktige aktører i nettverket, når studiesenteret i Surnadal ønsker å selge utdanninger til ansatte i kommunen.

... han som er næringsleder, han har ansvaret i forhold til at vi også er medeiere i Studiesenteret.no, altså det sentrale. Slik at han har mer i forhold til selve organisasjonen og mer det økonomiske og næringsmessige for å si det sånn. Og så har jo også personalsjefen vår kontakt med studiesenteret når det gjelder å innhente tilbud fra studiesenteret og det å planlegge å avtale når studiesenteret er den som er tilbyder på utdanningen.⁹

Det er altså en rekke aktører som er med i utarbeidelsen av studietilbud gjennom det lokale studiesenteret i Surnadal kommune.

⁷ Intervju med rådgiver i Profero AS i Surnadal kommune 13.09.2011

⁸ Intervju med kommunalsjef i Surnadal kommune 10.10.2011

⁹ Intervju med kommunalsjef i Surnadal kommune 10.10.2011

Det lokale studiesenteret i Sunndal

Studiesenteret er plassert i Sunndal videregående skole på Sunndalsøra, og drives av Sunndal kompetanse, som er en lokal samarbeidspartner for næringsliv og privatpersoner. Senterlederen ved det lokale studiesenteret har vært leder siden 2001. Han er også rektor ved Sunndal videregående skole. Studiesenteret i Sunndal har samarbeid om utdanningstilbud med høgskolene i Hedmark, Telemark, Sør-Trøndelag, Volda og Gjøvik. Alle disse høgskolene er medlemmer i nettverket til Studiesenteret.no. Høgskolen i Molde og NTNU leverer også utdanning til det lokale studiesenteret, og dette samarbeidet skjer uavhengig av *Studiesenteret.no*. Studiesenterleder forklarer at det er utdanningspartnere i *Studiesenteret.no* som er viktigst i forhold til å megle høyere utdanning.

For oss så er Studiesenteret.no en av flere samarbeidspartnere i den jobben vi gjør for å heve kompetanse i Sunndalsregionen. Vi har ulike samarbeidspartnere, men partnere i Studiesenteret.no er de som er viktigst for oss på fjernundervisning på høgskole- og universitetsnivå.¹⁰

Det lokale studiesenteret har også samarbeidet direkte med Høgskolen i Sør-Trøndelag, helt uavhengig av *Studiesenteret.no*. De har blant annet solgt ingeniørutdanning til ansatte på Hydro i Sunndal.

I fjor hadde vi forkurs til ingeniørhøgskolen her, og vi hadde delvis undervisning for ingeniørhøgskolen her.¹¹

Det lokale studiesenteret har også bredt samarbeid med lokalt næringsliv i kommunen. Studiesenterlederen forteller at forespørsler om utdanning stort sett kommer fra lokalt næringsliv.

Stort sett så kommer initiativet fra lokalt næringsliv, og så prøver vi å sørve lokalt næringsliv på det vi føler at de har behov for.¹²

Når det gjelder Sunndal kommune som aktør i nettverket til det lokale studiesenteret i Sunndal, så er det ingen spesiell person i kommuneadministrasjonen som har arbeidsoppgaver relatert til studiesenteret. Rådmann i Sunndal kommune, sier at hovedgrunnen til oppstart av studietilbudet var at de så at det var et behov for

¹⁰ Studiesenterleder i Sunndal kommune 23.09.2011.

¹¹ Studiesenterleder i Sunndal kommune 23.09.2011.

¹² Studiesenterleder i Sunndal kommune 23.09.2011.

desentraliserte utdanningstilbud for lokalsamfunnet generelt, kommunen som organisasjon og det lokale næringsliv.

Vi så også behovet i næringslivet og i kommunen og i lokalsamfunnet generelt.¹³

I motsetning til ordfører i Nesset, føler rådmannen i Sunndal kommune at de har felles kontakter i lokalt næringsliv sammen med det lokale studiesenteret. Rådmannen sier at de treffer næringslivsledere regelmessig gjennom møter og foreninger, og at disse kontaktene er de samme som treffer senterleder i Sunndal. Så slik sett har rådmannen og senterleder i Sunndal felles kontakter hos aktører i næringslivet.

5.2 Oppsummering av funn

Som vi har sett er et nettverk en kontrast til hierarkiet (Klijn 2007). Det er for eksempel ingen i kommunen som gir retningslinjer til de lokale studiesentrene over hvordan de skal organisere seg. Litteraturen om nettverksteori understreker at gjensidig avhengige aktører trenger hverandres ressurser eller kunnskap for å oppnå resultater som er meningsfullt for dem (Klijn 2007). Analysen av aktørsammensetningen til de lokale studiesentrene i Nesset, Rauma, Surnadal og Sunndal viser at de samarbeider i et regionalt nettverk som er organisert med flat struktur, der ingen opptrer etter ordre fra andre. Studiesenterlederne har også stor frihet i forhold til måten de kan organisere sin virksomhet og hvem de skal selge utdanning til i nærmiljøet. Nettverksarkitekt i *Studiesenteret.no* sier at de samarbeidsforholdene som fungerer best, er der hvor alle parter spiller på lag, både de lokale studiesentrene, kommunen, og lærere som underviser gjennom nettverket. Det er også tydelig at det er et nettverkssamarbeid mellom de lokale studiesentrene og næringslivet, og at det er et gjensidig nytteforhold. Lokale bedrifter som har behov for utdanning til sine ansatte i nærmiljøet kan kjøpe utdanning når som helst og også få en nærmest skreddersydd utdanning hvis de ønsker det.

Hierarki er et formelt samarbeid som er grunnlagt på faste prosesser og konkrete lover og kontrakter (Olavsdottir m.fl. i Baldersheim, Haug m.fl.. 2009). Det er imidlertid mulig å gjenkjenne noe av disse kjennetegnene hos *Studiesenteret.no* og høyskoler/universitet når de bestemmer seg for å lage en kontrakt sammen. Da går de systematisk til verks for å sette i gang et samarbeid og kontrakten vil da fungere som regler som aktørene må følge.

¹³ Rådmann i Sunndal kommune 21.11.2011.

5.3 Engasjement til det regionale nettverket "Levedyktige Studiesentra"

Hvor stort engasjement har hvert enkelt studiesenter til det arbeidet som gjøres i "Levedyktige Studiesentra", og hvor stort er kommunenes engasjement? Hvilken betydning har dette for organiseringen av desentraliserte utdanningstilbud hos de enkelte studiesentrene?

For å fastslå hvor stor grad av engasjement som er hos de lokale studiesentrene og kommunene, har jeg en konkret oppfatning av hva som i dette tilfellet menes med engasjement og om det kan karakteriseres som stort, middels eller lite. For det første innebærer engasjement egeninteresse for sitt eget studiesenter (i sin kommune) og ildsjelmentalitet. For det andre innebærer grad av engasjement om aktørene er viktige endringsagenter i nettverket, og viser de andre studiesentrene hvilke muligheter som finnes. For det tredje innebærer grad av engasjement om aktørene har vært veiledere og tilretteleggere for kunnskapsdeling og læring i nettverket.

Tabell 5.3 Grad av engasjement

	Engasjement hos de lokale studiesentrene	Engasjement hos kommune
Neset	Stort	Middels
Rauma	Stort	Liten
Surnadal	Stort	Stort
Sunddal	Stort	Liten -Middels

Neset

Alle de fire studiesentrene viser stort engasjement til oppstart av samarbeidsprosjektet "Levedyktige Studiesentra". Det vil si at samtlige av studiesentrene har en egeninteresse for sitt eget studiesenter og ildsjelmentalitet. De er også viktige endringsagenter i nettverket, og viser de andre studiesentrene hvilke muligheter som finnes. Jeg vil også si at senterlederne er tilretteleggere for kunnskapsdeling og læring i nettverket.

Studiesenterleder i Neset ser på samarbeidet som veldig viktig og ser det i sammenheng med det arbeidet som gjøres i Neset Næringshage:

Vi får høgskoleundervisning i et miljø der vi ønsker at alle samarbeidspartnere utveksler sine ressurser. Dette er også en grunnleggende filosofi bak

Næringshagen. Alle bedrifter skal kunne dra nytte av hverandre og samle ressurser.¹⁴

Med den lave stillingsprosenten som studiesenterleder i Nettet har i forhold til aktiviteter rettet mot det lokale studiesenteret, merker senterlederen riktignok at det er krevende å drive arbeidet med studiesenteret parallelt med å drive Næringshagen.

Det er nesten umulig å få markedsført tilbudet ut til kommunen når det er så liten tid til det. De studentene vi får, må ha funnet tilbudet på nett eller på andre måter.¹⁵

Nettet kommune viser også entusiasme til å ha en lokal utdanningsmegler i kommunen som muliggjør at desentralisert utdanning leveres i kommunen. Ordføreren uttaler at:

Ja, det er mer som et lite eventyr det her..¹⁶

Denne uttalelsen viser at ordføreren har en egeninteresse for sitt eget studiesenter og en ildsjelmentalitet. Kommunen har dessuten bidratt med kr 50 000 i oppstartsmidler til prosjektet ”Levedyktige Studiesentra. Men ordføreren uttaler at de har ikke kjennskap til hvordan samarbeidet mellom de fire lokale studiesentrene går. Jeg vil derfor si at kommunen muligens ikke har tilrettelagt for kunnskapsdeling og læring i nettverket. Derfor kan kommunens engasjement karakteriseres for middels, med stort potensial for at entusiasmen utvikler seg til å bli større. Kommunen kan nok potensielt bli en veldig støttespiller for samarbeidet ”Levedyktige Studiesentra”, og som ordføreren forteller, er det mye å spare på å benytte det lokale studiesenteret i stedet for å fortsette med tradisjonen med å sende de ansatte til Oslo, Bergen, Trondheim, Lillehammer og Volda. Men de har ikke benyttet seg så mye av det lokale utdanningstilbudet ved studiesenteret ennå. Ordføreren sier at det er svært positivt at de fire kommunene samarbeider om studietilbud. Han har kjennskap til at Nettet og Sunndal samarbeider om å tilby lærerutdanning.

¹⁴ Intervju med studiesenterleder i Nettet 09.09.2011

¹⁵ Intervju med studiesenterleder i Nettet 09.09.2011

¹⁶ Intervju med ordfører i Nettet Kommune 25.11.2011

Rauma

Studiesenterleder i Rauma er også entusiastisk i forhold til det arbeidet som gjøres i ”Levedyktige Studiesentra”. Studiesenterlederen legger vekt på fordelene ved markedsføringsaspektet i samarbeidet.

Kan nå markedsføre oss felles – nå ut til flere, og sammen blir vi mer slagkraftig når vi er 4 stk enn enkeltvis. Annonserer felles.¹⁷

Det lokale studiesenteret i Rauma er også preget av den begrensede stillingsprosenten i forhold til arbeidet med studiesenteret.

Har bare en begrenset stilling og har ikke kapasitet til å gjennomføre så mye. Potensialet er større enn kapasiteten. Skulle ønske vi kunne gjøre mye mer ut av det, men jeg har de administrative oppgavene i Rauma kulturhus i tillegg og jobber bare for studiesenteret hver tirsdag og torsdag.¹⁸

Engasjementet hos Rauma kommune på den annen side vil jeg karakterisere som liten.

Oppvekstleder i Rauma kommune sier at studiesenterets arbeid ble veldig perifert til kommunen etter at det ble organisatorisk lagt under Kommunalt Foretak. Det virker ikke som kommunen har en egeninteresse for sitt eget studiesenter og ildsjelmentalitet. Jeg vil heller ikke si at kommunen har vært en viktig endringsagent i nettverket til nå. Derimot kan den enkelte etat i kommunen som bruker studiesenteret, ha hatt litt å si for tilrettelegging av kunnskapsdeling og læring i nettverket.

Jeg tror med handen på hjertet jeg kan si at det har sklidd litt unna. Og at denne styringa og de strategier som egentlig ligg i botten av å styre hverdagen, den er det så som så med.¹⁹

Akkurat nå mener oppvekstlederen at de ikke har en strategi for studiesenterets aktiviteter i Rauma. Men selv om engasjementet til samarbeidet ”Levedyktige Studiesentra” er liten akkurat nå, har kommuneadministrasjonen i Rauma et stort potensial som ennå ikke er utnyttet. På sikt kan ”Levedyktige Studiesenter”-samarbeidet også skape entusiasme hos de ansatte i kommuneadministrasjonen i Rauma.

Studiesenterlederen i Rauma forteller at kommunen ikke har kjennskap til det arbeidet og samarbeidet som er gjort mellom Nettet, Rauma Surnadal og Sunndal så langt.

¹⁷ Intervju med studiesenterleder i Rauma kommune 07.09.2011

¹⁸ Intervju med studiesenterleder i Rauma kommune 07.09.2011

¹⁹ Intervju med oppvekstleder i Rauma kommune 04.10.2011

Kommunene vet nesten ikke om prosjektet. Kjenner knapt nok til det. Men veldig god kontakt med kommunen angående utdanningsbehov.²⁰

Dette kan tyde på at prosjektet ”Levedyktige Studiesentra” ikke er blitt så godt kjent i kommuneadministrasjonen i Rauma enda. Selv om de lokale studiesentrene er enige om samarbeid er de ikke kommet så langt som å markedsføre nettverkssamarbeidet til ansatte i kommuneadministrasjonen. Samarbeidet mellom studiesentrene i Møre og Romsdal ble først satt i gang på vårparten i 2011, derfor er det naturlig at folk i kommuneadministrasjonen i de fire kommunene får noe mer tid på seg for å skaffe seg kunnskap om prosjektet.

Surnadal

Også det lokale studiesenteret i Surnadal er entusiastiske til det arbeidet som gjøres i ”Levedyktige Studiesentra”. Rådgiver i Profero AS sier at en viktig fordel med samarbeidet er det organisatoriske samarbeidet mellom de fire studiesentrene. Senterlederen er også opptatt av at de i løpet av samarbeidet skal begynne å selge utdanninger selv, som blir levert ut i fra ”Levedyktige Studiesentra”, i tillegg til å selge utdanninger fra nettverket Studiesenteret.no. De har et stort potensial mener han når det gjelder å tilby utdanninger til andre kommuner.

Vi har nå større sjanse for å utvikle kurs sammen som vi kan tilby til andre i nettverket, det at vi bruker nettverket andre veien. Sammen kan vi få tak i flere studenter til kursene våre. Vi blir sterkere kapasitetsmessig. Nå er vi mottakere, men vi har mulighet til å sende det andre veien. Vi har så mange forelesere og kontakter at det er store muligheter. Vi kunne ha funnet en lokal foreleser, eller leid inn andre forelesere og solgt utdanningen videre ut til nettverket. Dette er kjempe potensial. Vi slipper å gjøre samme jobben. Slipper å gjøre det samme på fire forskjellige plasser.²¹

Jeg vil hevde at studiesenteret i Surnadal er god til tilrettelegging og læring i nettverket, som viser en stor grad av engasjement. Dette er fordi studiesenteret ser for seg å lage til egne utdanningspakker, og å dele på arbeidsoppgavene. Surnadal kommune har også store forventninger i forhold til det arbeidet som gjøres lokalt på studiesenteret.

Kommunalsjefen sier at hun har beholdt entusiasmen rundt studiesenterets aktiviteter helt siden oppstart 1. august i 2006.

²⁰ Intervju med studiesenterleder i Rauma kommune 07.09.2011

²¹ Intervju med rådgiver i Profero AS i Surnadal kommune 13.09.2011

Når jeg oppdaget Studiesenteret, engasjerte jeg meg litt i det fordi jeg så at her gikk det til å få til noe og få til synergier.²²

Kommunalsjefen sier også at samarbeidet mellom de fire studiesentrene og ”Levedyktige Studiesentra” er bra for befolkningen i kommunen. Til forskjell fra de andre kommunene har de også spesifikke personer, slik som personalsjefen og næringslivsleder, som har arbeidsoppgaver relatert til studiesenterets aktiviteter. De har konkrete utdanningspolitiske mål, og ser på studiesenteret som veldig viktig når det gjelder å tilby høyere utdanning til folk i kommunen. Dette viser en egeninteresse for sitt eget studiesenter og en ildsjelmentalitet. Jeg vil også si at kommunen har vært en viktig endringsagent i nettverket, og viser de andre studiesentrene hvilke muligheter som finnes. Kommunalsjefen stiller seg blant annet meget positiv til samarbeidet ”Levedyktige Studiesentra”.

Det samarbeidet som studiesentrene har mellom seg, det går jo på å få tilgang til, og kjøpe gode studietilbud som kan være bra for kommunen vår og de som bor her.²³

Dette referatet gir en indikasjon på at entusiasmen til samarbeidet ”Levedyktige Studiesentra er stort, og at kommunalsjefen ser på samarbeidet som positivt.

Sunndal

Det lokale studiesenteret i Sunndal har også stort engasjement i forhold til å samarbeide med de tre andre studiesentrene i Møre og Romsdal.

Samarbeidet mellom oss ... fordelene er at vi kan koordinere oss. Dette er den største fordelene med et samarbeid. Så kan vi få ideer og kompetanse fra hverandre, vi kan støtte hverandre i arbeidet, vi kan kjøre en del felles markedsføring, og vi kan samordne en del.²⁴

Senterlederen forteller også at kommunen ikke har så stort engasjement til ”Levedyktige Studiesentra” enda. Kommunen er med på å finansiere samarbeidet, men er ikke dradd inn i så mye av den konkrete virksomhet. Rådmannen sier også at han ikke har så mye kontakt med studiesenteret i dag, men at det er en stor fordel med å tilby desentralisert utdanning på høyere nivå til innbyggere i kommunen. Dette kan bety at kommunen har en egeninteresse for studiesenteret, men at de ikke har fått anledning til å tilrettelegge for

²² Intervju med kommunalsjef i Surnadal kommune 10.10.2011

²³ Intervju med kommunalsjef i Surnadal kommune 10.10.2011

²⁴ Intervju med studiesenterleder i Sunndal kommune 23.09.2011

kunnskapsdeling og læring i så stor grad hittil. Engasjementet til Sunndal kommune kan etter mitt syn karakteriseres et sted mellom liten til middels.

På den annen side kan den enkelte etat som etterspør utdanningen, ha et større engasjement til utdanninger hos de lokale studiesentrene og være spesielt interessert i å kjøpe utdanninger. For eksempel fikk det lokale studiesenteret i Sunndal direkte forespørsel fra helsetjenesten i Sunndal. Det kan tenkes at noen ganger kan engasjementet på rådmanns- og ordførernivå være mindre enn hos andre aktører. Kartlegging av entusiasme hos de forskjellige brukerne av studiesenteret kan være interessant å følge opp i en oppfølgingsstudie.

5.4 Oppsummering av funn

Samlet sett så kommer engasjementet til studiesentrene spesielt godt til uttrykk i planene som senterlederne har laget for samarbeidet om utdanningstilbud seg imellom, og for å selge utdanningspakker til andre kommuner i nettverket. Selv om de ikke har begynt å selge utdanningspakker ut til de andre i nettverket Studiesenteret.no ennå, føler de at de har bred kontaktflate til lærere med kompetanse innenfor fjernundervisningsfaget. Jeg vil også hevde at engasjement har mye å si for hvordan desentraliserte utdanningstilbud organiseres og utvikler seg, fordi de som opplever at det er store gevinster å hente, og viser engasjement, vil også strekke seg langt for å få i stand nye samarbeid med flere partnere. Dette vil da påvirke organiseringen av nettverket ved at det blir større og får flere aktører. Imidlertid er engasjementet hos kommunene ennå liten, med unntak av Surnadal kommune. Til tross for at alle de fire kommunene har bidratt med kr 50 000 i oppstartskapital til samarbeidsprosjektet ”Levedyktige Studiesentra”, er de personene jeg har intervjuet i kommunene, lite til middels engasjert i prosjektet, med unntak av representant for Surnadal kommune, som viser stort engasjement.

De lokale studiesentrene har på ulike måter engasjert seg for å få realisert et samarbeidsprosjekt om utdanningstilbud i disse kommunene. Kommunene har investert kr 50 000 i dette fordi de mener at både lokalbefolkningen og lokalt næringsliv vil få stor nytte av dette. Høgere utdanning tilgjengelig for lokalbefolkningen, er den nytten som kommunen ser med det lokale studiesenteret. Ut over finansiell støtte bidrar ikke kommunene med så mye, i følge senterlederne i de fire kommunene. Studiesenteret på den annen side er veldig avhengig av den økonomiske støtten som kommunen gir. Dette skaper

et gjensidig avhengighetsforhold mellom aktørene i det regionale nettverket ”Levedyktige Studiesentra”.

Det jeg har funnet, er at hvert enkelt studiesenter sier at de forventer å dra nytte av å samarbeide med hverandre. De ser det som en stor fordel at de kan dra nytte av hverandres ressurser og at de sammen blir til et større fagmiljø som har flere kontakter enn de ville ha hatt enkeltvis. Dermed blir organiseringen av arbeidet lettere fordi hvert enkelt studiesenter kan holde fokus på hvert sitt fagområde. En slik arbeidsfordeling vil komme nettverket til gode. Dette samsvarer med hva Beerkens (2004) sier om ressurskomplementaritet. Uten komplementaritet ville samarbeid være unyttig eller bare symbolsk hvis ikke nettverksaktørene hadde hatt noe å tilby som ville vært gunstig for de andre partnerne (Beerkens 2004). Det er også slik at de lokale studiesentrene ønsker å organisere arbeidet slik at de blir tilbyder av utdanninger som de kan selge til andre kommuner i nettverket til Studiesenteret.no. Dette viser at det gode engasjementet til de lokale studiesentrene kan føre til en omorganisering i forhold til i dag.

Jeg vil også peke på at mine studier tyder på at entusiasmen i forhold til samarbeidet ”Levedyktige Studiesentra” påvirker hvordan desentraliserte utdanningstilbud organiseres. Mine funn i Surnadal kommune tyder på at entusiasmen er stor både fra studiesenteret sin side og kommunen sin side. Det er denne entusiasmen som kan ha ført til at konkrete personer i kommuneadministrasjonen har spesifikke arbeidsoppgaver relatert til studiesenteret i Surnadal. Dette er i motsetning til de andre kommunene som ikke har konkrete personer tilknyttet slike arbeidsoppgaver.

6 Hva slags nettverkssamarbeid preger aktørene?

Hva slags nettverkssamarbeid har de lokale studiesentrene med sine samarbeidspartnere? Løst koblet, samhandling eller integrert samarbeid? Først i dette kapittelet skal jeg kartlegge hvilke utdanningstilbud de lokale studiesentrene mener at det er viktig å tilby gjennom sitt studiesenter. Deretter analyserer jeg hva slags nettverksamarbeid de lokale studiesentrene har med sine samarbeidspartnere (høgskoler og universitet). Dette blir gjort i avsnitt 6.2. Til slutt vil jeg i avsnitt 6.3 analysere hva slags nettverkssamarbeid de lokale studiesentrene har med lokalt næringsliv og kommuneadministrasjon. Til sammen skal disse temaene forklare samarbeidsforholdene mellom aktørene i nettverket til hvert enkelt studiesenter. Det siste temaet dreier seg om hvor nært aktørene samarbeider og hva dette har å si for organiseringen av desentraliserte utdanningstilbud i de fire kommunene.

6.1 Viktige utdanningstilbud ved de lokale studiesentrene

Hvilke ulike utdanningstilbud mener de lokale studiesentrene at det er viktige å tilby og hvorfor?

Tabell 6.1 Viktige utdanningstilbud

	Hvilke ulike utdanningstilbud er viktige å tilby ved de lokale studiesentrene?	Årsak
Studiesenter i Nasset	Sykepleier og lærer, tilfredsstillende behov til lokalt næringsliv	Stor mangel på dette i kommunen Samfunnsansvar ovenfor bedrifter
Studiesenter i Rauma	Organisasjon og ledelse, sykepleier og lærer	Stor mangel på dette i kommunen
Studiesenter i Surnadal	Først og fremst å tilby utdanninger som næringslivet trenger	Tilfredsstillende utdanningsbehov hos lokalt næringsliv, og kompetanseheving for ansatte i Surnadal
Studiesenter i Sunndal	Tilby det som det etterspørres og som det er behov for	Tilfredsstillende behov for lokalt næringsliv som første prioritet

Neset

Senterleder ved det lokale studiesenteret i Neset sier at det er et ekstremt behov for utdanninger innenfor helse- og sosialfag, og lærerutdanninger. Senterlederen sier at i løpet av de neste fem årene har kommunen behov for 20 nye lærere, mye på grunn av aldersutviklingen og generasjonsskifte i kommunens lærerstab. Det lokale studiesenteret i Neset har fem studenter på lærerutdanningen dette semesteret som er ferdig utdannet lærer om tre år. I tillegg er det viktig for studiesenteret i Neset å selge utdanninger til lokale bedrifter.

Næringshagen er veldig interessert i at det skal være bedriftsrettede tilbud. Vi har et samfunnsansvar for bedriftene og å tilby slike fag.²⁵

Rauma

Ved det lokale studiesenteret i Rauma er det først og fremst lærerutdanning, sykepleierutdanning og organisasjon og ledelse som er viktige utdanninger å tilby.

Vi har stor mangel på lærere i denne kommunen. Vi trenger også å utdanne personer innenfor helsevesenet. Organisasjon og ledelse og organisasjonsteori er også de studiene som er veldig populære og som er drivhjulene til studiesenteret.²⁶

Surnadal

For studiesenteret i Surnadal er det viktig å selge utdanninger til det lokale næringsliv.

Det er i forbindelse med næringslivet at vi tilbyr de utdanningene som næringslivet etterspør og som er nødvendig for at ansatte i Surnadal skal få kompetanseheving.²⁷

Sunndal

Senterlederen forteller at studiesenteret er svært fleksibelt og kan snu seg raskt rundt for å levere en utdanning til en potensiell kjøper. De ønsker primært å dekke generelle utdanningsbehov i kommunen.

²⁵ Intervju med studiesenterleder i Neset kommune 09.09.2011

²⁶ Intervju med studiesenterleder i Rauma kommune 07.09.2011

²⁷ Intervju med rådgiver i Profero AS i Surnadal kommune 13.09.2011

Vi ser at det er behov for universitet og høgskoleutdanning. Ikke den store mengden, men det er behov for det. Så er det behov for en del oppgradering til fagbrev. Også er det behov for å skaffe seg studiekompetanse.²⁸

Dette viser at de lokale studiesenterene også tilbyr utdanninger av lavere grad slik som fagbrev og studiekompetanse. Dette er også viktige å kunne tilby lokalbefolkningen i alle de fire kommunene, i tillegg til høyere utdanninger. Sunndal og Nettet samarbeider for øvrig om lærerutdanning. De organiserer dette tilbudet seg imellom ved at de tilbyr oppstart på lærerstudiet annenhvert år.

Vi er enige med Sunndal slik at vi tilbyr utdanning annethvert år med Sunndal. Vi er de eneste med lærerutdanning frem til jul. Vi har samarbeid med å styrke de to studiesentrene om lærerutdanning. Det er også krevende med det tekniske utstyret, så vi bytter på.²⁹

Tabell 6.1 gir en oversikt over utdanningstilbud som man ser som viktige å tilby ved de lokale studiesentrene. Mine funn tyder på at de ulike/like behovene for utdanning i de fire kommunene vil påvirke organiseringen av utdanningstilbud. Blant annet har Nettet og Sunndal en egen avtale angående lærerutdanningen.

6.2 Typer av nettverkssamarbeid med utdanningspartnere

Vi har sett at Liabø og Greve (1998) har hevdet at hvis det eksisterer sterke bånd mellom A og B og A og C, så kan man anta at aktør B og C har mange likheter, og sannsynligheten er stor for at et bekjentskap mellom disse har oppstått. Denne teorien kan være med på å forklare at senterlederne ved de fire lokale studiesentrene samarbeider med flere av de samme utdanningspartnere som ligger utenfor nettverket til Studiesenteret.no. Blant annet har studiesenteret i Nettet, Surnadal og Sunndal (A) fått i stand et samarbeid med Høgskolen i Molde på eget initiativ. Ifølge teorien til Liabø og Greve (1998) kan det være sannsynlig at også studiesenteret i Rauma (C) påbegynner et samarbeid med Høgskolen i Molde (B) i fremtiden.

I avsnitt 2.5 presenterte jeg Mandell og Keasts (2011) typologier for ulike samarbeidsmønstre i nettverk. Jeg vil nå analysere og drøfte nettverkssamarbeidet som vist i figur 6.2 ut i fra deres typologi som ble presentert i figur 2.5. Disse samarbeidsmønstrene omtales som de 3 C'er og består av løse koplinger (cooperation), samhandling

²⁸ Intervju med studiesenterleder i Sunndal kommune 23.09.2011

²⁹ Intervju med studiesenterleder i Nettet kommune 09.09.2011

(coordination) og integrert samarbeid (collaboration). Mandell og Keast (2011) beskriver hvordan samarbeidsmønstre kan utvikle seg fra å være basert på autonome enkeltaktører som er løst koplet til hverandre, til å bli et selvstendig system hvor alle aktørene deler ressurser gjennom et integrert samarbeid som det andre ytterpunktet. De strukturelle karakteristika kjennetegnes ved varighet og strukturelle linker, risiko og mål/perspektiver. Graden av integrasjon styrkes i nettverket hvis aktørene utvikler felles mål og perspektiver, deler risiko og utvikler stabile og tette koplinger (Keast m.fl. 2007). De relasjonelle karakteristika, slik som som åpen informasjonsdeling, hyppig og tett kommunikasjonsflyt, kollektiv maktfordeling og ansvar vil styrke graden av integrasjon i styringsnettverket (Keast m.fl. 2007).

Tabell 6.2 Typer av nettverkssamarbeid

	Utdanningspartnere i Studiesenteret.no	Type nettverkssamarbeid	Utdanningspartnere utenfor Studiesenteret.no	Type nettverkssamarbeid
Studiesenter i Nesset	Høgskolen i Hedmark og Telemark	Samhandling og Integrert	Høgskolen i Molde og Høgskolen i Ålesund	Samhandling
Studiesenter i Rauma	Høgskolen i Hedmark, Telemark og Nesna	Samhandling	-	-
Studiesenter i Surnadal	Høgskolen i Hedmark	Samhandling	Høgskolen i Lillehammer og Høgskolen i Molde, BI	Samhandling
Studiesenter i Sunndal	Høgskolen i Hedmark, Telemark, Sør Trøndelag, Volda, Gjøvik	Samhandling	Høgskolen i Molde og NTNU	Samhandling

Jeg vil hevde at alle de fire lokale studiesentrene Nesset, Sunndal, Surnadal og Rauma samhandler i et samhandlingsnettverk med sine utdanningspartnere. Et samhandlingsnettverk kjennetegnes av et utviklet samarbeid hvor aktørene samler seg om felles prosjekter, felles finansiering, eller felles politikk. Aktørene er fortsatt uavhengige, men relasjonene er preget av tillit basert på tidligere samarbeidserfaringer (Holmen 2011). Imidlertid vil jeg hevde at det lokale studiesenteret i Nesset har et integrert samarbeid med høgskolen i Telemark, fordi studiesenteret blant annet har investert i spesialutstyr for å tilpasse seg denne høgskolen sitt utstyr. Jeg vil tro at de samme type samarbeidsmønstrene eksisterer hos utdanningspartnere som ikke er medlemmer i nettverket til Studiesenteret.no. På den annen side kan det tenkes at nettverkssamarbeidet fortøner seg forskjellig mellom aktører som selv har hatt direkte kontakt for å kjøpe og selge utdanning.

Det kan tenkes at det er tettere koblinger mellom de lokale studiesentrene og disse utdanningstilbyderne. Dette kunne vært interessant å undersøke i en oppfølgingsstudie, for å se om det er forskjeller i nettverkssamarbeidet til partnere/ikke partnere i Studiesenteret.no og de lokale studiesentrene. Jeg skal i det følgende begrunne hvorfor de lokale studiesentrene og utdanningspartnerne integrerer i et samhandlingsnettverk. Disse typene nettverkssamarbeid er nemlig mer viderekommende enn løst koblede nettverk, ifølge Mandell og Keast (2011).

Nesset

Det lokale studiesenteret i Nesset har spesielt god kontakt med høgskolene i Hedmark og Telemark. De samarbeider også med høgskolene i Molde og Ålesund, og disse høgskolene er ikke medlemmer av nettverket til Studiesenteret.no. Senterleder i Nesset beskriver kontakten mellom Studiesenteret og alle de samarbeidende høgskolene som god.

Har kontakt i opptaksfasen og i eksamenstiden. Vi tar kontakt med en spesiell person. Vi følger studenten gjennom hele studieløpet. Har god kontakt med de vi samarbeider med.³⁰

Høgskolelektor ved Høgskolen i Hedmark sier at levering av utdanning i form av fjernundervisning til Romsdalskommunene har vart siden 2008, og de har 500 studenter fra 35 lokale studiesenter i hele Norge som de selger utdanning til. Lervik er svært positiv til samarbeidet med de lokale studiesentrene:

Vi vil jo ha så mange studenter som vi kan få, og det er viktig at de gjennomfører eksamen fordi vi får penger til å drive høgskole ut i fra hver eksamen.³¹

Høgskolelektoren forteller at senterlederne ved de lokale studiesentrene fungerer som et mellomledd mellom høgskolen og studentene, og det er jo nettopp denne meglerrollen som er hovedoppgaven til de lokale studiesentrene. Høgskolene og universitetene i nettverket har mest kontakt til sentraladministrasjonen til *Studiesenteret.no* i Salangen kommune når de utformer utdanningspakker og inngår i en formell avtale om å levere utdanning gjennom nettverket.

³⁰ Intervju med studiesenterleder i Nesset kommune 09.09.2011

³¹ Intervju med høgskolelektor Høgskolen i Hedmark 26.09.2011

Verten er på en måte talerøret for studentene. På en måte et mellomledd mellom meg og studentene.³²

Når det gjelder Høgskolen i Telemark, og det lokale studiesenteret i Nasset vil jeg hevde at samarbeidsforholdet kan karakteriseres som integrert.

Høgskolelærerutdanning fra Telemark... måtte kjøpe inn helt nytt utstyr for å tilby denne utdanningen. Høgskolen brukte et helt spesielt utstyr. Vi investerte rundt 100 000 kroner for å få til dette. Det begynner å bli bra nå.³³

Studiesenteret i Nasset har investert i spesialutstyr for å tilpasse seg denne høgskolen sitt utstyr. Dette gjør at risikoen er stor for studiesenteret sin del. Dette krever også at det er høy grad av tillitt mellom aktørene. Høy risiko mellom partene er et strukturellt kjennetegn på et integrert samarbeid, og jeg vil derfor karakterisere nettverksforbindelsen mellom de to aktørene for integrert.

Imidlertid vil jeg hevde at de øvrige utdanningspartnerne samarbeider i et samhandlingsnettverk med middels varighet og noe stabilitet i medlemsmasse. De har felles planer om å levere fjernundervisning, men har autonome mål. Høgskolenes interesse er først og fremst å få flest mulig til å ta eksamen, og de har ikke felles mål med det lokale studiesenteret. Derfor vil jeg si at samarbeidet kan være sårbart med bare medium tillitt.

Mandell og Keast (2011) hevder at å arbeide i et integrert samarbeidsnettverk er en prosess som gjør at selvstendige individer og organisasjoner kan kombinere sine menneskelige og ressursmessige kapital for å oppnå målsettinger eller produsere resultater som ikke er mulig ved å jobbe alene. Dette går utover det som skjer i enten løst koblede nettverk eller i samhandlingsnettverk.

³² Intervju med høgskolelektor Høgskolen i Hedmark 26.09.2011

³³ Intervju med studiesenterleder i Nasset kommune 09.09.2011

Rauma

Det lokale studiesenteret i Rauma har mest kontakt med høgskolene i Hedmark, Telemark og Nesna, og ingen samarbeidspartnere utenfor nettverket til *Studiesenteret.no*.

Senterlederen i Rauma sier at hun har bra kontakt med samarbeidspartnerne, og det er mest kontakt på email og videokonferanser med høgskolene i Hedmark, Nesna, og Telemark.

Har veldig god kontakt med studieadministrasjonen i Hedmark. Jeg tar kontakt med jevne mellomrom og jeg var nylig på besøk med Høgskolen i Telemark.³⁴

Høgskolelærer ved Høgskolen i Telemark på den annen side, bemerker at kontakten til de lokale studiesentrene i landet ikke er så hyppig, og at de har mest direkte kontakt til studentene.

Egentlig er det ikke så mye kontakt mellom senterlederne og hver enkelt lærer, fordi dette blir sentralisert enten gjennom *Studiesenteret.no* eller gjennom meg. Fordi husk på at vi driver med 20 forskjellige senter, og det er ikke så veldig hensiktsmessig at hver enkelt lærer har så mye kontakt med hvert enkelt senter og med senterledelsen³⁵.

De lokale studiesentrene fungerer mest som en megler mellom oppdragsgiveren, i dette tilfellet Høgskolen i Telemark, og studentene, og de har mest kontakt til *Studiesenteret.no*.

Jeg vil hevde at også det lokale studiesenteret i Rauma samhandler med sine utdanningspartnere i et samhandlingsnettverk. Selv om senterlederen i Rauma føler de samarbeider veldig tett, vil jeg ikke si at partene tar spesielt høgt risiko med samarbeidet, slik som kjennetegner integrerte samarbeidsforhold. Derfor vil jeg hevde at ”samhandling” kjennetegner nettverkssamarbeidet mellom disse aktørene.

Surnadal

Det lokale studiesenteret i Surnadal samarbeider med Høgskolen i Hedmark, og denne høgskolen er medlem av nettverket til *Studiesenteret.no*. De samarbeider også med utdanningspartnere utenfor nettverket til *Studiesenteret.no*, høgskolene i Lillehammer og Molde, og med BI.

³⁴ Intervju med studiesenterleder i Rauma kommune 07.09.2011

³⁵ Intervju med høgskolelærer ved Høgskolen i Telemark 21.09.2011

Jeg vil hevde at det lokale studiesenteret og utdanningspartnerne, samarbeider i et samhandlingsnettverk. Dette er fordi at de strukturelle kjennetegnene preges av middels varighet, og noe stabilitet.

Det lokale studiesenteret i Surnadal har også samarbeidet med BI om lederutviklingsprogram. Rådgiver i Profero AS i Surnadal sier at de har tilbudt lederutviklingsprogram sammen med BI.

Vi kan ha samarbeid om flere høgskoletilbud utenfor nettverket, blant annet et utbredt samarbeid med BI. Der har vi kjørt lederutviklingsprogram. Vi har hatt 3 program og 75 studenter på kurs fra BI.³⁶

Men siden samarbeidet med BI bare har vart over en tidsmessig avgrenset periode, vil jeg ikke si at samarbeidsforholdet har utviklet seg til et integrert samarbeid med stabile og forutsigbare relasjoner og strukturer med høy grad av tillit.

Sunnal

Senterleder for det lokale studiesenteret i Sunndal opplyser at de samarbeider med høgskolene i Hedmark, Telemark, Sør-Trøndelag, Volda og Gjøvik. Disse høgskolene er utdanningspartnere som er medlemmer av nettverket til *Studiesenteret.no*. De samarbeider også med Høgskolen i Molde og med NTNU. Disse er utdanningspartnere som ligger utenfor nettverket til *Studiesenteret.no*. Studiesenterlederen forteller at *Studiesenteret.no* er viktigst i forhold til å megle utdanning på høgere nivå, men at også andre høgskoler er viktige:

Men vi har for eksempel samarbeid med Høgskolen i Molde, de har vært her og hatt kurs i prosjektstyring for eksempel, og datakurs, det er fremdeles en del datautstyr som er stående igjen etter de.³⁷

Flere av utdanningene som tilbys gjennom det lokale studiesentrene er tidsmessig begrenset. Derfor vil ikke aktørene få tid til å endre tilhørighet i nettverket og utvikle et langvarig samarbeid, slik som i integrerte nettverkssamarbeid. Men jeg vil tro at dersom de fortsetter samarbeidet, og fortsetter arbeidet med å levere utdanninger gjennom nettverket *Studiesenteret.no*, har de gode utsikter til å utvikle langvarige og tette koblinger, slik som i integrerte samarbeidsnettverk. Det at utstyret ikke tas bort etter at

³⁶ Intervju med rådgiver i Profero AS i Surnadal kommune 13.09.2011

³⁷ Intervju med studiesenterleder i Sunndal kommune 23.09.2011

kurset er avsluttet kan tyde på at Høgskolen i Molde ønsker å fortsette samarbeidet med det lokale studiesenteret i Sunndal.

Førstelektor i pedagogikk og leder for seksjon for medie- og kommunikasjonsteknologi ved Høgskolen i Volda opplyser i telefonintervju 28.10.2011 at Høgskolen i Volda nå samarbeider med de lokale studiesentrene i Vinstra, Dalane, Høylandet, Moss, Odda og Vinje og tilbyr kun ett utdanningstilbud ”Kreativ bruk av IKT i barnehage”. Førstelektoren sier at det som er det mest positive med *Studiesenteret.no* kontra det å kjøre ut fjernundervisning selv, er at det lokale studiesentrene skaper et mye større studentmiljø for høgskolen. De lokale studiesentrene kan reklamere for høgskolen i Volda og nå studenter som høgskolen ikke kan nå på samme måte. Det er dette som gjør *Studiesenteret.no* spesielt og unikt for høgskolene i Norge. De er den forlengede armen til utdanningspartnerne sine. Møteplassrollen til det lokale studiesentrene er også veldig viktig mener hun.

De studentene vi har, liker veldig godt å komme til en plass, få kaffe og snakke med andre studenter³⁸.

Som vi ser opplyser det lokale studiesenteret i Sunndal at de samarbeider med høgskolen i Volda, mens høgskolen i Volda ikke oppgir studiesenteret i Sunndal som en samarbeidspartner i nåværende stund. Dette kan tyde på at senterlederen Sunndal og førstelektoren i Volda ser litt forskjellig på når samarbeidsforholdet er ”avsluttet”. Kanskje har Sunndal et ønske om at samarbeide skal fortsette og utvikle seg videre, mens Høgskolen i Volda ser for seg en annen samarbeidskonstellasjon som ikke involverer *Studiesenteret.no*.

6.3 Typer av nettverkssamarbeid med lokalt næringsliv og kommune?

I figur 6.3 vises en oversikt over de lokale studiesentrene i de fire kommunene Nesset, Rauma, Surnadal og Sunndal, og hva slags type nettverkssamarbeid som de har i forhold til ”løst kople”, ”samhandling” og ”integreert samarbeid”. Siden mine funn tyder på at studiesenteret i Rauma ikke samarbeider med lokalt næringsliv, har jeg satt strek i denne kolonnen.

³⁸ Intervju med førstelektor i pedagogikk ved Høgskolen i Volda 23.09.2011

Tabell 6.3 Typer av nettverssamarbeid

	Lokalt næringsliv	Kommune
Studiesenter i Nettet	Integrert samarbeid	Samhandling
Studiesenter i Rauma	-	Samhandling
Studiesenter i Surnadal	Integrert samarbeid	Samhandling
Studiesenter i Sunndal	Integrert samarbeid	Samhandling

Nettet

Næringslivet i Nettet har til nå ikke benyttet det lokale studiesenteret i noen stor grad. Derimot har Nettet Næringshage og styret bestemt at 200 000 kr i året skal gå til drift av Studiesenteret. Dette er midler som skal komme næringslivet til gode, og det er næringslivet selv som har bestemt at midlene skal gå til studiesenteret i Nettet. Senterlederen ved studiesenteret i Nettet sier at:

Dette betyr at næringslivet ser verdien av studiesenteret og blant annet har en forhåpning at de skal utdanne og videreutdanne sine egne ansatte. Næringslivet har ikke knyttet seg så godt til studiesenteret, men bedriftene vet at studiesenter er her og at det kan benyttes³⁹

Dette tolker jeg som at næringslivet potensielt kan bli en viktig aktør i nettverket og ha mulighet til å påvirke utdanningstilbudene ved å benytte seg av dem.

Nettet Næringshage drives av senterlederen ved det lokale studiesenteret. Dette gjør at han har nær kontakt med næringslivet i kommunen. Senterlederen sier at Næringshagen er interessert i at det skal være bedriftsrettede tilbud. På hjemmesidene til Næringshagen finner vi at en målsetting med Næringshagen er blant annet at den skal "være en møteplass og arena for kompetanseheving og innovasjon, også for det etablerte næringsliv".

Jeg vil hevde at et slik samarbeidsforhold mellom det lokale næringsliv og det lokale studiesenteret er preget av høy grad av tillitt mellom partene. Derfor vil jeg si at studiesenteret har et integrert samarbeid med det lokale næringslivet.

³⁹ Intervju med studiesenterleder i Nettet kommune 09.09.2011

Neset kommune og det lokale studiesenteret vil jeg si har et nettverkssamarbeid som kjennetegnes av ”samhandling”. Relasjonelle kjennetegn som at de utveksler prosjektrelatert informasjonsdeling og kommunikasjonsflyt tilsier dette. Jeg vil ikke si at samarbeidet er kommet så langt at aktørene endrer tilhørighet, slik som de gjør i et integrert samarbeid.

Rauma

Ingenting i min studie tyder på at det lokale studiesenteret i Rauma samarbeider med lokalt næringsliv.

Hvor viktig er kommunen som aktør for det lokale studiesenteret i Rauma? Ifølge senterlederen er kommunen viktig.

Kommunen bruker oss veldig mye, bruker oss aktivt når det gjelder utdanning av ansatte i kommunen.⁴⁰

Oppvekstlederen i Rauma kommune sier at kommuneansatte bruker det lokale studiesenteret i ulike sammenhenger til etterutdanninger og videreutdanninger. Primært innenfor helse- og sosialsektoren. De har også 3 ansatte i kommunen som deltar på den desentraliserte lærerutdanningen. Oppvekstlederen mener også at selv om kommuneansatte bruker det, er hjemmelsgrunnlaget og forankringen litt dårlig. Med det mener han at det ikke ligger klare mål for at kommuneansatte skal kunne benytte seg av studietilbudene ved studiesenteret i Rauma.

Det finnes lite spor etter Studiesenteret. Det står liksom ikke det at dette er et virke for økt kompetanse. Det er vanskelig å finne det uttrykt i vår styringsdokumentasjon og i kompetanseutvikling for Rauma kommune.⁴¹

Oppvekstlederen sier også at kommunen kan bli flinkere til å utnytte og synliggjøre de mulighetene som ligger i det lokale studiesenteret. Spesielt viktig i forhold til dette er å ha en person i kommuneadministrasjonen som har et konkret ansvarsforhold i forhold oppdrag til det lokale studiesenteret.

⁴⁰ Intervju med studiesenterleder i Rauma kommune 07.09.2011

⁴¹ Intervju med oppvekstleder i Rauma kommune 04.10.2011

Det å ha en person som sitter i et ansvar i den ordinere driftsorganisasjonen som kan være linken og den der som smør maskineriet og sørger for at det blir bra. Og brukt på en god måte.⁴²

Jeg vil si at i fra kommunens side er relasjonene preget av middels varighet, og noe stabilitet i forholdet, fordi ansatte i kommuneadministrasjonen gjentatte ganger bruker studiesenteret. Dette kan være kjennetegn på et ”samhandlingsnettverk” som beskrevet av Mandell og Keast (2011). I tillegg ser vi at kommuneansatte bruker det lokale studiesenteret i ulike sammenhenger og i flere sektorer, så jeg vil si at aktørene deler informasjon, men har autonome mål. Jeg vil også si at tillitten kan karakteriseres som medium, og er basert på tidligere erfaringer. Dette passer også godt med det som Mandell og Keast (2011) kaller for ”samhandlingsnettverk”.

Oppvekstlederen sier også i intervjuet at Rauma kommune ikke har noe informasjon om utdanningstilbudene til *Studiesenteret.no* på sine hjemmesider. Men etter å ha sjekket nettsiden til Rauma kommune, finner jeg at en link til det lokale studiesenteret flere steder, og at linken er postert 24.11.2011, som er noen måneder etter at jeg intervjuet han. Han sier også at min studie har fanget interessen hans for studiesenterets aktiviteter, og jeg tolker det som at det er på vei til å bli tettere forbindelse til kommune og det lokale studiesenter. Derfor kan det på sikt utvikle seg tettere koblinger mellom kommuneadministrasjonen og senterleder ved det lokale studiesenteret i Rauma.

Surnadal

Også i Surnadal mener rådgiver i Profero AS, at utdanningstilbud som er utviklet i samarbeid med næringslivet er viktige for å heve kompetanse i kommunen.

Det er i forbindelse med næringslivet at vi tilbyr de utdanningene som næringslivet etterspør og som er nødvendig for at ansatte i Surnadal skal få kompetanseheving. Det er viktig fordi alle skal forstå at dette er et samarbeid med flere parter og instanser. Det å drive denne organisasjonen betyr at alle er like viktige.⁴³

Jeg vil hevde at også i Surnadal finner vi et integrert samarbeid mellom det lokale studiesenteret og lokalt næringsliv. Dette er fordi de virker som at de er gjensidig avhengig av hverandre. Det lokale studiesenteret er på sett og vis svært avhengige av å tilby

⁴² Intervju med oppvekstleder i Rauma kommune 04.10.2011

⁴³ Intervju med rådgiver i Profero AS i Surnadal kommune 13.09.2011

bedrifter utdanninger, noe som indikerer at det er høy risiko. Det virker også som at det er langvarig og tette koblinger mellom aktørene.

Når det gjelder nettverkssamarbeidet mellom det lokale studiesenteret og Surnadal kommune, vil jeg ikke si at samarbeidet bærer preg av å være integrert slik som Mandell og Keast (2011) beskriver et integrert samarbeid. Selv om aktørene fra Surnadal kommune og det lokale studiesenteret har et kollektivt ansvar for å levere høgere utdanning til folk i kommunen, er ikke samarbeidet på det stadiet at det har nådd å vokse frem langvarige relasjoner til aktørene slik at det nå utgjør en formell medlemsgruppe. Men jeg vil si at samarbeidet har stort potensial for å utvikle seg til å bli integrert, men at jeg vurderer det nå som et samhandlingsnettverk. Kommunalsjefen i Surnadal forteller i intervjuet at:

... vi har etter hvert valgt å begynne å be om tilbud i fra flere aktører, og deriblant også fra studiesenteret når det gjelder kompetanseheving.⁴⁴

Surnadal kommune henter inn tilbud fra flere kompetansemeglere i kommunen, og dette kan skape en del ustabilitet i forholdet og medium tillitt, noe som kjennetegner et samhandlingsnettverk.

Sunndal

Det lokale studiesenteret i Sunndal tilrettelegger for behov på kompetansesiden i lokale bedrifter. Det er i denne sammenhengen at Studiesenteret.no er viktigst i Sunndal.

Senterleder ved det lokale studiesenteret i Sunndal sier at:

Vi har en rolle der vi skal dekke de lokale kompetansebehovene i lokale bedrifter, vi skal prøve å få det til... i den grad det er behov, så bidrar vi.⁴⁵

Også her vil jeg hevde at aktørene er kommet noe lenger enn det som kjennetegner et samhandlingsnettverk. De strukturelle karakteristika tilrettelegger for at aktørene inkluderes i en felles prosess rundt et felles formål, hvor deltakerne blir overbevist over deres gjensidige avhengighet (Holmen 2011).

⁴⁴ Intervju med kommunalsjef i Surnadal kommune 10.10.2011

⁴⁵ Intervju med studiesenterleder i Sunndal kommune 23.09.2011

Ja, altså vi er med i næringsforeninga, og vi er med på frokostmøte i næringsforeninga. Vi har tette relasjoner til lokalt næringsliv. Og dette er viktig.⁴⁶

Sunndal kommune vil jeg hevde har et samarbeidsforhold med det lokale studiesenteret som kjennetegnes ”samhandling”. Blant annet er kommunen er en viktig bidragsyter med hensyn til finansiering:

Og kommunen er viktig, i og med at de er en viktig bidragsyter til grunnfinansieringen (60 000 + moms). Kommunen er også en stor bedrift som har behov for opplæring og opplæringstiltak. Vi kan kjøre på fjernundervisning, og andre deler kjører vi på andre områder.⁴⁷

Selv om kommunen er viktig for det lokale studiesenteret i Sunndal, vil jeg ikke si at graden av integrasjon er stor hos de to aktørene. Det er ingenting i min studie som tyder på at det lokale studiesenteret i Sunndal og Sunndal kommune tilbringer mye tid sammen og bygger relasjoner. Derfor vil jeg hevde at nettverksamarbeidet først og fremst preges av ”samhandling”.

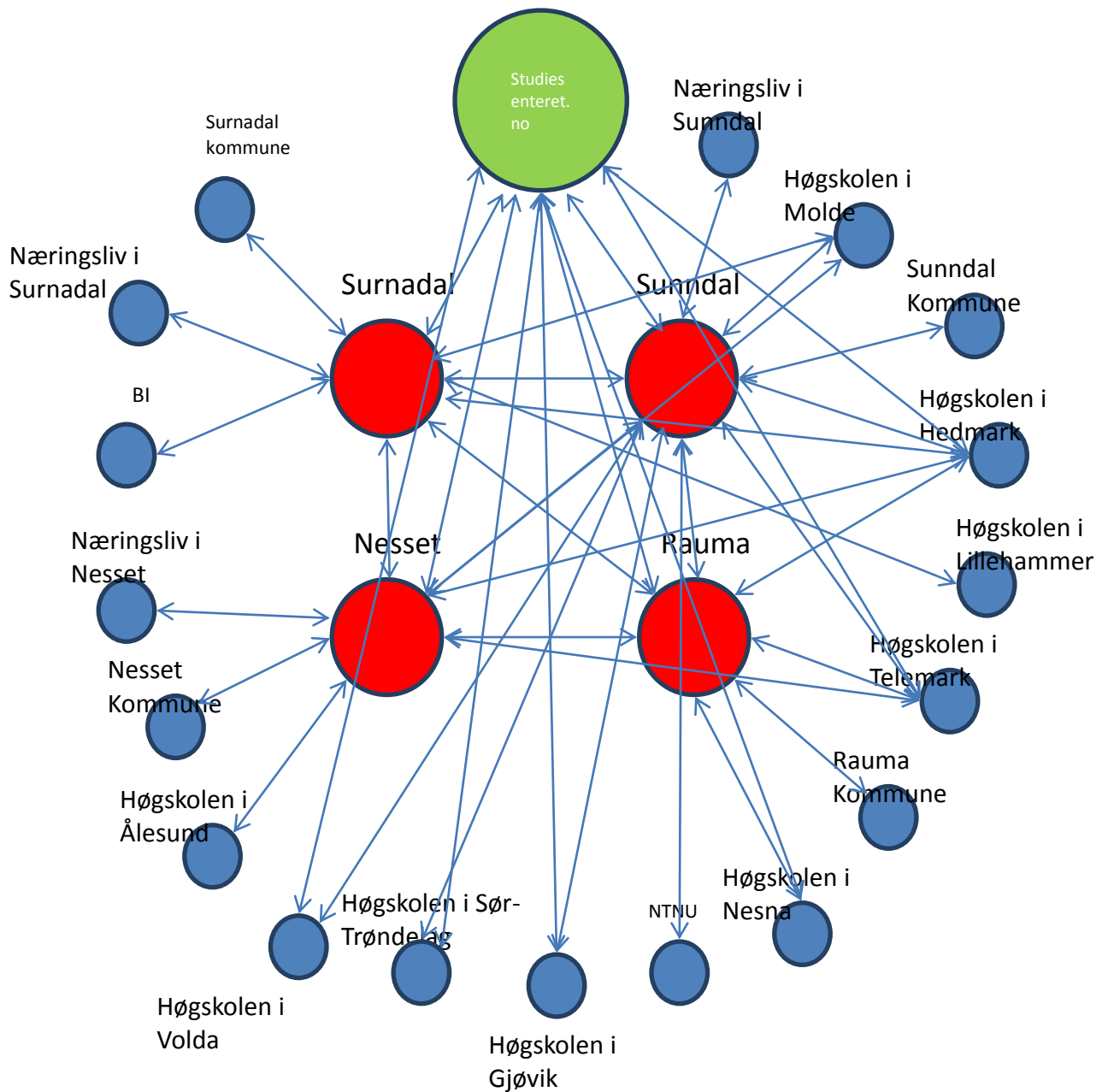
⁴⁶ Intervju med studiesenterleder i Sunndal kommune 23.09.2011

⁴⁷ Intervju med studiesenterleder i Sunndal kommune 23.09.2011

6.4 Oversikt over relasjoner og samarbeid

I figur 6.4 gis en illustrasjon av det regionale nettverket ”Levedyktige Studiesentra”. Figuren viser de relasjoner som de fire lokale studiesentrene har til sine samarbeidspartnere. Pilene i figur 6.4 illustrerer strømmen av kommunikasjon, og alle pilene er doble, det vil si at kommunikasjonen flyter begge veier mellom aktørene.

Figur 6.4 Regionalt nettverk i Møre og Romsdal

Vi ser at de lokale studiesentrene samarbeider med fire høyskoler/universitet som ligger utenfor nettverket til *Studiesenteret.no*: Høyskolen i Lillehammer, NTNU, Høyskolen i Ålesund og Høyskolen i Molde. Disse høyskolene har ikke relasjoner til sentraladministrasjonen *Studiesenteret.no*. Heller ikke lokalt næringsliv eller kommuneadministrasjonen har relasjoner med *Studiesenteret.no*. Vel og merke har kommunene kontakt med *Studiesenteret.no* når de melder seg inn i nettverket, men siden er det senterlederene ved de lokale studiesentrene som ivaretar denne relasjonen.

Som vi har sett på i avsnitt 2.4 vil det i nettverk med godt etablerte relasjoner, være ”strong ties”, mens ”weak ties” innebærer perifere forhold mellom to eller flere parter (Granovetter 1973). Håkansson og Ford (2002:137) sier at båndene mellom nodene er viktige. Dette vises gjennom pilene i figur 6.4. Hvert bånd kobler sammen to noder og sørger for kontakt mellom begge to. Derfor vil den totale nettverksstrukturen være avhengig av hvilket forhold båndene har til hverandre. I nettverkstegningen 6.4 ser vi at samarbeidspartnerne (de blå nodene) ikke har bånd eller piler mellom seg, mens de røde nodene har tråder mellom seg. Borgatti (2005) sier at identifisering av hvilke noder er mer ”sentrale” enn andre, har vært et vesentlig tema i nettverksanalyse hittil. Det er de sentrale nodene som fungerer som kontaktpunkt, og som kan identifiseres gjennom nettveksanalyser. I figur 6.4 ser vi at flere aktører er brobyggere mellom to andre noder. Det er dette som Løyning (2010) betegner som ”mellomleddsposisjon” (betweenness). Mellomleddsposisjon er en indikator som viser i hvilken grad enheter er strategisk plassert mellom alle andre par av enheter i nettverket, og slik kan fungere som brobygger eller portvakt mellom disse enhetene (Løyning 2010). Vi ser at alle de fire studiesentrene er brobyggere mellom to andre noder. Studiesenteret i Nettet er for eksempel en brobygger mellom Høyskolen i Telemark og lokalt næringsliv i Nettet. Som vi også har sett i teorikapittelet hevder Granovetter (1973) at nettverk med godt etablerte relasjoner, vil ha ”strong ties”, mens det vil være ”weak ties” i perifere forhold mellom to eller flere parter. Jeg vil hevde at Høyskolen i Telemark og lokalt næringsliv i Nettet er et eksempel på et svakt bånd fordi de ikke kan nå direkte ut til hverandre, men må gjennom studiesenteret i Nettet.

7 Kommunenes påvirkning av de desentraliserte utdanningstilbudene

Hvor stor betydning har kommunenes medvirkning og tilknytning til det lokale studiesenteret for organiseringen av desentraliserte utdanningstilbud hos studiesentrene? I dette kapittelet retter vi fokuset imot kommunene, og analyserer temaet ved hjelp av fire delspørsmål vedrørende dette temaet.

7.1 Kommunens bidrag til organisering av utdanningstilbud

Tabell 7.1 Kommunenes bidrag til organiseringen

	Har kommunene utdanningspolitiske mål for det lokale studiesenteret?	Kan kommunen påvirke utdanningstilbudene som tilbys ved det lokale studiesenteret?	Hvor viktig er kommunen som aktør fra studiesenteret sin side?	Bruker kommunen det lokale studiesenteret til kompetanseheving av kommunens ansatte?
Neset Kommune	Ja, Studiesenteret hører med i kompetanseplanen til kommunen. Heve utdanningsnivået i kommunen, spesielt sykepleier og lærer	Ja	Hatt en liten rolle hittil, studiesenteret ønsker at kommunen benytter seg av flere tilbud	Ja, men ikke så mye som ønskelig fra studiesenteret sin side
Rauma Kommune	Nei, ikke spesielle målsetninger. Blir brukt primært innenfor helsesektoren	Ja	Spiller en viktig rolle for studiesenteret	Ja, oppgradert 36 personer innenfor helsefag, kommunen er en viktig aktør
Surnadal Kommune	Ja, har utarbeidet målsetninger, generelt sett høyere utdanning til folk i kommunen, og behov som næringslivet har	Ja	Studiesenter er avhengig av finansiering, kommunen blir sett på som en svært viktig og avgjørende aktør	Nei, men Surnadal kommune har 600 ansatte, og har planer om å bruke det mer
Sunddal Kommune	Nei, Ikke laget utdanningspolitiske mål	Ja den enkelte etat som etterspør utdanningen	Studiesenter er avhengig av finansiering, kommunen blir sett på som en viktig aktør	Ja, hele toppledelsen i kommunen har kjørt lederopplæring via studiesenteret

Vi kan se i tabell 7.1 at Neset og Surnadal kommune har utarbeidet utdanningspolitiske mål. Men selv om de har utdanningspolitiske mål for det lokale studiesenteret, har

kommunene ikke brukt studiesentrene mye til kompetanseheving av sine ansatte. På den annen side ser vi at Rauma og Sunndal ikke har utdanningspolitiske målsetninger for studiesenteret. Allikevel har kommunen benyttet studiesenteret til kompetanseheving og utdanning av kommunens ansatte.

Neset kommune

Senterlederen ved det lokale studiesenteret i Neset forteller at kommunen har utdanningspolitiske mål for studiesenteret. Blant annet har kommunen en ambisjon om å flytte Neset opp i statistikken når det gjelder utdanningsnivå blant befolkningen og spesielt på universitets og høgskolenivå. Senterlederen sier at det er lavt utdanningsnivå blant befolkningen i kommunen, og dette er nest lavest i Møre og Romsdal fylke. I tillegg sier ordfører i Neset at studiesenterets aktiviteter har forankring i kompetanseplanen i kommunen. Når det gjelder om kommunen kan påvirke utdanningstilbudene som tilbys ved det lokale studiesenteret, så bekrefter ordføreren at kommunen kan det. Studiesenterets aktiviteter skal dekke behov som kommunen har. Allikevel har kommunen spilt en liten rolle hittil, forteller senterlederen. Studiesenteret ønsker at kommunen benytter seg av flere tilbud ved studiesenteret i Neset. Så kommunen bruker ikke studiesenteret til kompetanseheving så mye som ønskelig fra studiesenteret sin side.

Vi hadde hatt større forventninger om at kommunen kunne bruke oss mer, men det har ikke skjedd hittil.⁴⁸

Rauma kommune

I Rauma kommune finner ikke oppvekstlederen i Rauma kommune noe tegn til at kommunen har klare utdanningspolitiske mål for arbeidet som skjer ved det lokale studiesenteret i Rauma. Han sier at det primært blir brukt innenfor helsesektoren. Senterleder ved det lokale studiesenteret på Åndalsnes i Rauma kommune forteller at de har god kontakt med kommunen når det gjelder utdanningsbehov, og dette tolker jeg som at kommunen kan påvirke utdanningstilbudene som tilbys ved studiesenteret. Oppvekstlederen forteller også at det handler mye om hvilke utdanninger som etterspørres i arbeidslivet.

⁴⁸ Intervju med studiesenterleder i Neset kommune 09.09.2011

Det handler egentlig mye om hva slags trøkk arbeidsgiver setter på dette her. Og hvordan vi kan synliggjøre de mulighetene som ligger i studiesenteret.⁴⁹

Studiesenterlederen forteller også at kommunen er en viktig aktør for studiesenteret i Rauma, og at kommunen bruker de mest når det gjelder utdanning av helsefagarbeidere.⁵⁰

Surnadal kommune

Også i Surnadal kommunen finner vi at kommunen har utarbeidet utdanningspolitiske målsetninger for det lokale studiesenteret.

Det er nedfelt i den her samfunnsdelen vår som et av de områdene og tiltakspunktene under dette her med befolkning og opplæring. Det går igjen på flere av områdene våre at vi skal ha et studiesenter for å kunne gi de tilbudene om høgere utdanning i egen kommune. Så studiesenteret er nevnt i flere deler av samfunnsplanen vår.⁵¹

Jeg vil også hevde at kommunen kan påvirke utdanningstilbudene som tilbys ved det lokale studiesenteret i Surnadal, fordi kommunen har begynt å legge utdanninger ut på anbud til flere andre kompetansemeglere i tillegg til studiesenteret. Dette kan bety at Surnadal kommune med 600 ansatte og ulike kompetansebehov til enhver tid potensielt kan være en stor etterspørsel etter ulike utdanninger. Senterleder ved det lokale studiesenteret i Surnadal sier at kommunen har vært en avgjørende aktør for studiesenteret, spesielt med tanke på finansiell støtte.

Kommunene har vært helt avgjørende som aktør for oss. De var også med å utvide prosjektperioden med ett år. Så de har støttet litt med husleie i prosjektperioden og med betalinger til leie av lokale.⁵²

Kommunen bruker også studiesenteret til kompetanseheving av kommunens ansatte. Kommunalsjef i Surnadal kommune sier at de bruker studiesenteret når det er aktuelt.

Vi nevner studiesenteret der det er aktuelt for å si det slik. Det gjør vi i større og mindre grad litt avhengig av hvilke kompetansebehov vi har til enhver tid.⁵³

⁴⁹ Intervju med oppvekstleder i Rauma kommune 04.10.2011

⁵⁰ Intervju med studiesenterleder i Rauma kommune 07.09.2011

⁵¹ Intervju med kommunalsjef i Surnadal kommune 10.10.2011

⁵² Intervju med rådgiver i Profero AS i Surnadal kommune 13.09.2011

⁵³ Intervju med kommunalsjef i Surnadal kommune 10.10.2011

Sunndal kommune

Rådmannen Sunndal kommune forteller at kommunen ikke har laget noen utdanningspolitiske mål for studiesenteret sitt arbeid på Sunndal. Rådmannen sier også at kommunen kan være med på å påvirke utdanningene som tilbys ved det lokale studiesenteret. Spesielt den enkelte etat som etterspør utdanningen.

Senterleder ved det lokale studiesenteret i Sunndal forteller at kommunen er en viktig aktør for studiesenteret, spesielt med tanke på finansiering. Videre forteller han at kommunen bruker det lokale studiesenteret i ulike sammenhenger. Han virker fornøyd med dette og sier at et utdanningsbehov kan komme inn på ulike måter. Når det gjelder utdanningstilbud til kommunene hender det at de driver med oppsøkende salg for å selge inn utdanninger. Men de får også direkte forespørsler og henvendelser om å få spesielle utdanningstilbud.

...Da går vi til kommunene for å spørre om de har noen behov, og så prøver vi å få en stor nok gruppe til at vi kan få det til å gå rundt økonomisk. Så det er forskjellige måter at oppdrag kommer inn på. For eksempel har vi også fått direkte forespørsel i fra helsetjenesten i Sunndal. Så det er forskjellige kanaler.⁵⁴

Vi ser med dette at organiseringen av utdanningstilbud påvirkes i en viss grad av hvor stor tilknytning kommunen har til det lokale studiesentrene. Vi har sett at studiesentrene må drive oppsøkende salg til kommunen, og dette gjøres hos alle de fire studiesentrene. Dette vil da tilsi at studiesentrene jobber oppsøkende til kommunen i stedet for oppdragsbasert. Vi har også sett at i de tilfeller der kommunen har utdanningspolitiske mål for sitt lokale studiesenter, er det ikke gitt at kommunen bruker studiesenteret til kompetanseheving av kommunens ansatte.

⁵⁴ Intervju med studiesenterleder i Sunndal kommune 23.09.2011

8 Konklusjon

Ut i fra min teoretiske presentasjon er det noen forhold ved organiseringen av de nettverksorganiserte utdanningstilbudene som jeg særlig har valgt å løfte frem. Mine analyser av det empiriske materialet og følgende konklusjoner bærer preg av det helhetsbildet som jeg har ønsket å fremskaffe.

Bukve og Amdam (2004) har bemerket at planleggingen mellom nettverksaktører har snudd fra å være instrumentell til å bli kommunikativ, og kaller dette en overgang fra fordelingsregime til et utviklingsregime. Dette innebærer at instrumentell planlegging, hvor man forventer at den planleggende aktøren skal iverksette planene til handling, blir supplert med kommunikativ planlegging der de involverte sees på som likeverdige aktører og mange aktører må samarbeide for å få gjennomslag for disse handlingene. Dette redskapet har vi også sett hos de lokale studiesentrene, der de planlegger videre samarbeid og utvikling for nettverket ”Levedyktige Studiesentra”.

I kapittel 5 har jeg gitt en beskrivelse av aktørsammensetningen i nettverket ”Levedyktige Studiesentra”. I kapittel 6 har jeg analysert samarbeidsmønstrene ut ifra typologien som omtales som de 3 C’er: løse koplinger (cooperation), samhandling (coordination) og integrert samarbeid (collaboration). I kapittel 7 har jeg tatt for meg hvor stor betydning kommunenes medvirkning og tilknytning til det lokale studiesenteret har for organisering av desentraliserte utdanningstilbud.

8.1 Aktørsammensetning i ”Levedyktige Studiesentra”

Et interessant funn i min studie er at de lokale studiesentrene i Møre og Romsdal, unntatt studiesenteret i Rauma, har samarbeid med høyskoler som ligger utenfor nettverket til *Studiesenteret.no*. Dette tyder på at de jobber aktivt mot å skaffe seg nye samarbeidspartnere utenfor nettverket. Dette kan ha sammenheng med at de jobber for å tilfredsstille lokale utdanningsbehov i kommunen.

Et annet interessant funn er de ulike formene for kontakt med det lokale næringslivet. I motsetning til ordfører i Nesset, føler rådmann i Sunndal kommune at de har felles kontakter i lokalt næringsliv sammen med det lokale studiesenteret. Rådmannen sier at de treffer næringslivsledere regelmessig gjennom møter og foreninger, og at disse kontaktene er de samme som treffer senterlederen i Sunndal. Så slik sett har rådmannen

og senterlederen felles kontakter hos aktører i næringslivet. Ordfører i Nesset kommune sier på den annen side at det er Nesset Næringshage og det lokale studiesenteret som har kontakter til næringslivet, og at ingen i kommuneadministrasjonen i Nesset har oppgaver rettet mot lokalt næringsliv.

Jeg har også diskutert studiesentrenes og kommunenes engasjement til nettverkssamarbeidet "Levedyktige Studiesentra". Engasjement definerte jeg som egeninteresse for eget studiesenter, om aktørene var viktige endringsagenter i nettverket og om aktørene har tilrettelagt for kunnskapsdeling og læring. Jeg har funnet at studiesentrene viser jevnt over stort engasjement til samarbeidet, mens kommunen har vist varierende grad av engasjement. Som påpekt i analysen er nettverkssamarbeidet "Levedyktige Studiesentra" et ungt prosjekt, og det har derfor har potensiale til å bygge seg opp et større engasjement etter hvert.

8.2 *Typer av nettverkssamarbeid*

Vi har sett at alle samarbeidspartnere med studiesentrene, både de utenfor og de innenfor nettverket til Studiesenteret.no, har et samarbeid som gjenspeiler det Mandell og Keast (2011) betegner som et samhandlingsnettverk. Dette er et steg lengre enn bare det å være "løst koblet". På den annen side har ikke nettverksamarbeidet kommet så langt at man kan kalle det for integrert. Jeg tror at på kort sikt vil man fremdeles finne disse tendensene blant aktørene. Derimot på lengre sikt, mellom 5-10 år, vil slike samarbeid, som har et forholdsvis høyt engasjement og entusiasme blant aktørene, kunne utvikle seg til å bli tettere og mer integrert.

8.3 *Kommunenes betydning til organiseringen*

Jeg har også analysert hvilken påvirkning kommunen har på organiseringen av desentraliserte utdanningstilbud. Funn her tyder på at nettverksaktørene ikke har et integrert samarbeid, men at samarbeidet preges mer av at aktørene har autonome mål. Blant annet mener to av de fire studiesenterlederne at kommunen bør bruke dem mer til kompetanseheving til ansatte i kommunen. Jeg har funnet at samtlige studiesenter er avhengige av økonomisk støtte. Jeg tror også at kommunen kan påvirke organiseringen av utdanningstilbud, fordi kommunen selv er en potensielt stor etterspørter etter desentralisert utdanning.

Det vil være en avgjørende faktor for organiseringen i fremtiden hvor mye kommunen øker etterspørselen etter lokal høyere utdanning. Hvis kommuneansatte bruker det lokale studiesenteret i større omfang, vil de kanskje ha behov for ekspansjon, eventuelt at de får mer ressurser til å begynne å selge utdanninger selv, slik som de planlegger.

8.4 Studiesenterledernes betydning

Jeg har i denne oppgaven sett på hvordan samarbeid og organisering av desentraliserte utdanningstilbud foregår i et regionalt nettverk. En spennende del av nettverksteorier omhandler perspektiver på ledelse innenfor nettverk og samarbeid. Dette er et tema som jeg ikke har hatt anledning til å gå grundig inn på i denne oppgaven, men i løpet av innsamlingen av empirien ble jeg gjort oppmerksom på hvor viktig nettverksledelse er i forhold til samarbeidet om utdanningstilbud mellom de fire kommunene Nesset, Rauma, Sunndal og Surnadal. Jeg har intervjuet fire forskjellige studiesenterledere, som i tillegg til å være senterledere også har andre stillinger og arbeidsoppgaver.

Noen nettverksmedlemmer i ”Levedyktige Studiesentra” vil muligens ha en mer ledende rolle enn de andre i nettverket. Wilkinson og Young (1999) forklarer at mens noen har tatt på seg en ledende rolle, kan andre medlemmer for eksempel være ideskapende og initiativrike, og samtlige medlemmer har sin særegne posisjon. Nettverksmedlemmene innehar også forskjellige roller over tid i samspill med partnere. Wilkinson og Young (1999) sier at den rollen som aktøren har i nettverket blant annet er et resultat av samspillet mellom alle aktørene. Det vil si at senterlederne i Nesset, Sunndal, Surnadal og Rauma bør bli enige om hvilke rolle det enkelte studiesenter skal spille. Det kan være med hensyn til administrerende oppgaver i ”Levedyktige Studiesentra”, eller om en av partene skal ta en mer aggressiv rolle enn de andre med tanke på studentrekruttering. Det er ikke bare kommunene med deres strategier og mål som har posisjoner i nettverk, men det gjelder også for forholdene mellom senterlederne. Granovetters teorier om sterke og svake bånd sier at relasjoner som svake bånd fungerer som en viktig bro eller link til andre deler i nettverket og til andre nettverk (Granovetter 1973).

Man skulle tro at det er en enkel oppgave for studiesentrene å samarbeide om studietilbud i sine kommuner, og at et nettverkssamarbeid kommer av seg selv. Men for å oppnå kollektiv samhandling hviler det mye ansvar på ledere ved det enkelte studiesenter for at samarbeidet skal komme godt i gang. Witte m.fl. (2000) sier at det å administrere et

nettverk krever dyktige sosialt entreprenørskap, fleksibilitet og fantasi og evnen til å lære underveis. Deretter tar de for seg noen viktige utfordringer som nettverksmedlemmer støter på og hvordan de kan håndtere de. Den første oppgaven går naturlig nok ut på å få nettverket til å fungere. Ofte er det visjonene til noen eller flere aktører som gjør at et nytt nettverk tar form. Grunnleggerne av et nettverk må konsentrere seg om få nettverkets dynamikk riktig i begynnelsen, som innebærer å få de riktige menneskene med i prosjektet og skape en felles visjon. Det er i hovedsak nettverksledere som må skaffe de riktige samarbeidspartnere og skaffe til veie ressurser for at nettverket skal fungere (Agranoff og McGuire 2001). En annen utfordring for ledere i nettverksdannelse er å sikre tilstrekkelig diskusjon, spesielt i oppstartsfasen, og spesielt når deltakerne hittil har vært motstandere eller konkurrenter (Witte m.fl. 2000: 184). Dette kan bli nye utfordringer i fremtiden for senterlederne ved de lokale studiesentrene.

9 Referanser

Agranoff, R. (2007). *Managing within networks. Adding value to public organizations*. Washington, D.C.: Georgetown University Press.

Agranoff, R., M. McGuire (2001). "After the network is formed: Process, power and performance". I M.P. Mandell (ed.). *Getting results through collaboration: Networks and network structures for public policy and management*. Westport, CT: Quorum Books, (s. 11–29).

Amdam, R., O. Bukve (2004). *Det Regionalpolitiske regimeskiftet - tilfellet Noreg*. Trondheim, Tapir akademisk forl.

Andersen, O.J. (2010). Sammen er vi sterke, men det kan også gå på tverke: Regional samstyring som mulighet og problem. *Norsk Statsvitenskapelig Tidsskrift nr 1, årgang 26*. Universitetsforlaget, www.idunn.no/nst.

Arbo, P., T. Selstad. (2004). "Kunnskapssamfunnets institusjoner og transformasjoner". I Arbo, P. og Gammelsæter, H. (red) : *Innovasjonspolitikken scenografi. Nye perspektiver på næringsutvikling*. Trondheim: Tapir akademiske forlag. Pages 25-50.

Batt, P.J., S. Purchase. (2004). *Managing collaboration within networks and relationships*. *Industrial Marketing Management*, Volume 33, Issue 3, April 2004, Pages 169-174.

Beerkens H. J. J. G. (2004). *Global Opportunities and Institutional Embeddedness*. CHEPS, Enschede, Nederland.

Borgatti S.P. (2005). *Centrality and network flow*. *Social Networks*, Volume 27, Issue 1, January 2005, Pages 55-71.

Bukve, O. (2004). Fylkeskommunene - regionale utviklingsaktører i klemme. *Idunn.no Tidsskrift på nett*. Plan - 2004 - Nr 02, s. 12-17.

Bukve, O., R. Amdam (2004) "Regionalpolitisk regimeendring og regional utvikling". i Roar Amdam & Oddbjørn Bukve (red.) *Det Regionalpolitiske regimeskiftet –tilfellet Norge*. Trondheim: Tapir akademiske forlag.

Castells, M. og G. Cardoso. eds.(2005). *The Network Society: From Knowledge to Policy*. Washington, DC: Johns Hopkins Center for Transatlantic Relations.

Dale, B., K. Ragnheiður, m.fl. (2004). *Bedrifter i nettverk*. Trondheim, Tapir akademisk forlag.

Freeman, L.C., (1979). *Centrality in networks: Conceptual clarification*. *Social Networks* 1, 215–239.

Gibbons, M., C. Limoges, H. Nowotny, S. Schwartzman, P. Scott, og M. Trow. (1994). *The New Production of Knowledge: The Dynamics of Science and Research in Contemporary Societies*. London: Sage.

- Glosvik, Ø. (2006). Høgskulen som dynamisk kunnskapsaktør? Regional utvikling som leiingsutfordring. *Norsk Pedagogisk Tidsskrift*. Årgang 90. s. 173 – 185.
- Granovetter, M., (1973). *The strength of weak ties*. American Journal of Sociology, Volume 78, No 6.
- Granovetter, M. (1983). *The strength of weak ties. A network theory revisited*. Sociological Theory. Volume 1, 201-233.
- Grepperud, G. and T. Thomsen (2001). *Vilkår for et regionalt utdanningsløft: vurdering av Studiesenteret på Finnsnes 1996-2001 : sluttrapport*. Tromsø, Høgskolen i Harstad.
- Grøgaard, J. B., L. A. Støren (2006). *Kunnskapssamfunnet tar form: utdanningsekspløsjonen og arbeidsmarkedets struktur*. Oslo, Cappelen akademisk forl.
- Grønmo, S. (2004). *Samfunnsvitenskapelige metoder*. Bergen, Fagbokforl.
- Holmen, Ann Karin Tennås (2011). Fra løse kontakter til formaliserte kontrakter: Utvikling i byregionale styringsnettverk. *Idunn: Norsk Statsvitenskapelig Tidsskrift nr 2 2011 årgang 27*.
- Holten, Magnar (2011). *Levedyktige Studiesenter, et bidrag til kompetanseheving og vekst. Foreløpig rapport. En studie av potensielle samarbeidsområder for studiesentrene I Rauma, Nesset, Sunndal, og Surnadal*.
- Håkansson, H., D. Ford. (2002). *How should companies interact in business networks?* Journal of Business Research, Volume 55, Issue 2, February 2002, Pages 133-139.
- Haythornthwaite, C. (1996). *Social network analysis: An approach and technique for the study of information exchange*. Library & Information Science Research, Volume 18, Issue 4. Pages 323-342.
- Jacobsen, D.I. (2005). *Hvordan gjennomføre undersøkelser? Innføring i samfunnsvitenskapelig metode*. Høyskoleforlaget, Kristiansand.
- Keast, R., K. Brown, M. Mandell (2007). *Getting the right mix: unpacking integration meanings and strategies*. International Public Management Journal, 10(1): 9–33.
- Kickert, W. J. M., E.H. Klijn, m.fl.. (1997). *Managing complex networks: strategies for the public sector*. London, Sage Publications.
- Klijn, E.H. (2007). *Managing Complexity: Achieving the Impossible? Management between complexity and stability: a network perspective*. Critical Policy Analysis, 1(3): 252–277.
- Liabø, B., A. Greve. (1998). Styrken i de svake bånd. *Econas tidskrift for økonomi og ledelse*.

- Løyning, T. (2010). Fra allmenn inkludering til eksklusiv tilgang? *Universitetsforlaget, Tidsskrift for samfunnsforskning*. Vol 51, NR 4, 549–576.
- Mandell, M. og R. Keast. (2011). *Strategic Leveraging: A Revised Framework of Managing Strategically in Collaborative Networks*. Paper for presentation at the: 7th Trans-Atlantic Dialogue (TAD) Conference Newark, New Jersey.
- Mikkelsen, S., P.O. Aamodt (red.). (2006). *Kvalitetsreformen møter virkeligheten. Delrapport 1 fra evalueringen av Kvalitetsreformen*. Norges forskningsråd: Oslo.
- Moore, M.G., G. Kearsley. (1996). *Distance education: a system view*. Belmont, CA: Wadsworth.
- Olavsdottir, J., J.C.Svabo Justinussen, B. í Jákupsstovu. (2011). “The New Kid on the Block. Faroese Foreign Affairs -between Hierarchy and Network”. I Baldersheim, Haug, m.fl. (2009). *The Rise of the networking region*. Ashgate.
- Opsahl, T., P. Agneessens, J. Skvoretz. (2010). *Node centrality in weighted networks: Generalizing degree and shortest paths*. *Social Networks*, Volume 32, Issue 3, July 2010, Pages 245-251.
- Passerini, K., M. J. Granger (2000). *A developmental model for distance learning using the Internet*. *Computers & Education*. 34(1): 1-15.
- Pozo, M., M. Conrado, E. González-Arangüena, G. Owen. (2011). *Centrality in directed social networks. A game theoretic approach*. *Social Networks* 33, 191-200.
- Prøitz, T.S. (2005). *Bakgrunnsutredning – Campus prosjektene ved Høgskolen i Hedmark*. NIFU STEP Arbeidsnotat 16/2005.
- Sollien, T.H., Jensen, Kloster, E., Paus, J. (2009). *Analyse av markedet for desentralisert høyere utdanning*. Kunnskapsdepartementet. Asplan Viak AS 2009-05-15.
- Stave, G., A. Hervik, P. Ekelund, K. Bugge. (2011). *Prosjekt ”Møre Alliansen”*, Rapport fra Forprosjektet.
- Synnevåg, M.C, G. Ottestad, J.H. Skaug (2009). *Lærende nettverk gjennom fem år – måloppnåelse sett fra nettverksledernes perspektiv*. Idunn: Digital kompetanse, vol 4. 191-203.
- Sørensen, E. and J. Torfing (2005). *The Democratic Anchorage of Governance Networks*. *Scandinavian Political Studies*, Vol. 28 – No. 3.
- Wilkinson, I.F, L. Young. (1999). *On co-operating: firms, relations and networks*. Unpublished research paper. University of Western Sydney.
- Witte, J. M., W.H. Reinicke, T. Benner (2000). *Beyond Multilateralism: Global Public Policy Networks*. *Internationale Politik und Gesellschaft* 2:176–188.

9.1 Oversikt over informanter

Dahl, Per Ove: *Rådmann i Sunndal kommune*. Telefonintervju 21.11.2011.

Holten, Magnar Sigbjørn: *Rådgiver i Profero AS i Surnadal kommune*. Personlig intervju 13.09.2011.

Hurlen, Rolf Jonas: *Ordfører i Nesset kommune*. Telefonintervju 25.11.2011.

Høgmo, Astrid: *Nettverksarkitekt ved Studiesenteret.no i Salangen Kommune*. Telefonintervju 12.05.2011

Høivik, Astrid Mogstad: *Kommunalsjef i Surnadal kommune*. Telefonintervju 10.10.2011

Johnsen, Hans Olav: *Høgskolelærer ved Høgskolen i Telemark*. Telefonintervju 21.09.2011

Lervik, Monica: *Høgskolelektor og studieansvarlig på bedriftsøkonomi og org og leiing*. Høgskolen i Hedmark. Telefonintervju 26.09.2011.

Løken, Jan Ove: *Rektor ved Sunndal videregående skole og stedsansvarlig for Studiesenteret i Sunndal*. Personlig intervju 23.09.2011.

Moberg, Lila Marie: *Førstelektor pedagogikk, Leder for seksjon for medie- og kommunikasjonsteknologi*. Høgskolen i Volda. Telefonintervju 28.10.2011

Molton, Ulrik: *Stedsansvarlig for Studiesenteret i Nesset*. Telefonintervju 10.06.2011 og personlig intervju 09.09.2011

Paulsen, Morten Flate: *Utviklingsleder nettskolen NKI Nettstudier*. Muntlig kilde. Møte ved Studiesenterets workshop på Bristol Hotell 25.05.2011

Scheide, Marit: *Stedsansvarlig ved studiesenteret i Rauma kommune*. Personlig intervju 07.09.2011

Straume, Kåre: *Oppvekstleder i Rauma kommune*. Telefonintervju 04.10.2011

Utstøl, Lars: *Daglig leder i Studiesenteret.no i Salangen kommune*. Muntlig kilde. Møte ved Studiesenterets workshop på Bristol Hotell 25.05.2011

Internettsider:

www.studiesenteret .no

<http://www.btinternet.com/~sandyloan/Networks.gif>

Slåtto, T. (2010). Fjernundervisning – fleksibel utdanning i Norge.

<http://www.nordvux.net/page/189/fjernundervisningfleksibelutdanninginorge.htm>

10 Vedlegg: Intervjuguide

Intervjuguide til ledere av studiesentrene i Nesset, Sunndal, Surnadal og Rauma
Spørsmål er fordelt etter Tema

Introduksjon

Navn:

Stilling:

Hvor lenge leder av Studiesentret?

Ressurser som studiesentrene i Nesset, Sunndal, Surnadal og Rauma innehar til å legge til rette for desentralisert utdanning. (Utgangspunkt i nettsidens presentasjon)

1. Gis alle disse utdanningstilbudene? Hvor mange studenter?
2. Hvilke utdanningstilbydere samarbeider dere med?
3. Hvordan vil du beskrive kontakten mellom senterleder og ansatte ved de samarbeidende høgskolene?
4. Hvilke erfaringer har du gjort deg om de tekniske oppleggene ved fjernundervisning?
5. Hvor viktig er kommunen som aktør? Er det laget utdanningspolitiske målsetninger for studiesentrenes arbeid i kommunen? Er de velvillige til å gi økonomisk støtte?

Karakteristikk ved nettverksaktørene i styringsnettverket ”Levedyktige Studiesentra”

6. Hvilke utdanningspartnere samarbeider dere med om fjernundervisning? Kun romsdalskommuner eller andre?
7. Hvordan ble du kjent med ”Levedyktige Studiesentra” ? Hvordan skjedde oppstart av prosjektet?
8. Hvilke fordeler og evt ulemper har dette samarbeidet å si for ditt studiesenter?
9. Hvilken rolle har kommunen til ”Levedyktige Studiesentra”?
10. Hvor viktig er kommunen som aktør? Legger kommunen føringer på samarbeidet?

Hvordan oppnå felles utdanningspolitisk mål mellom de fire studiesentrene i Nesset, Sunndal, Surnadal og Rauma?

11. Strategien til forprosjektet “Levedyktige Studiesentra” viser til noen felles utdanningspolitiske mål:

Bidra til å utvikle nye og innovative studietilbud i tråd med lokale kompetansebehov.

- a. Hvilke utdanningstilbud anser du som viktige å tilby gjennom ditt studiesenter? Hvilke er kommet i gang og hvilke er ikke blitt realisert ennå?
 - i. Hvem definerer de lokale kompetansebehovene i din kommune?
 - ii. Hva mener du selv om hvilke utdanningstilbud er viktige for å heve kompetanse i din kommune?

Dyrke nettverket - samarbeidet, åpenheten og delingskulturen - som utløser ressurser, og potensiale i vår felles organisasjon.

- b. Hvordan kan studiesenteret ditt utnytte og utveksle ressurser med de 3 andre nettverksaktørene? Resurser i forhold til hvilke utdanningspartnere man tar opp samarbeid med, god kontakt med utdanningspartnere, undervisningslokaler og utdanningstilbud.
 - i. I hvilken grad opplever du at ”åpenheten og delingskulturen” kan være med på å utvikle samarbeidet?

Styrke det lokale, regionale og nasjonale eierskapet. Styrke samfinansieringen av Studiesentra.

- c. Hvordan finansieres driften av studiesenteret ditt i dag og hvordan kan ditt studiesenter dra nytte av en modell for samfinansiering av utdanningstilbud?

Utvikle samarbeid og samle tilbud mellom forskjellige kompetansetilbydere. Ny felles strategi for utvikling. (Holten 2011).

- d. Hvordan stiller du deg til å utvikle samarbeid med flere utdanningstilbydere evt å styrke nåværende samarbeidsrelasjoner?

12. Har du vært med på å forandre studiesenterets arbeidsoppgaver og arbeidsaktiviteter etter oppstart av samarbeidet mellom kommunene?

- a. Hvordan opplever du at du må omstille deg i det nye samarbeidet med hensyn til arbeidsoppgaver og aktiviteter?

Intervjuguide til Kommunene:

Ressurser som studiesentrene i Nesset, Sunndal, Surnadal og Rauma innehar.

1. Har dere i kommunen laget utdanningspolitiske målsetninger for hvordan studiesenteret kan bidra til å gi folk i ... høyere utdanning? Hvordan støttes studiesentrenes arbeid for å legge til rette for desentralisert utdanning? Prioriteres dette arbeidet i forhold til andre oppgaver i kommune?
2. Stiller kommunen til disposisjon lokaler og høyteknologisk utstyr for fjernundervisning? Hvordan anskaffes nødvendig utstyr til fjernundervisningstimene?
3. Bruker kommunen sin kontaktflate ut til næringslivet til å rekruttere studenter til det lokale Studiesenteret. Markedsfører kommunen sitt lokale studiesenter ut til sine kontakter?
4. Bruker kommunen det lokale studiesenteret til kompetanseheving av kommunens ansatte?
5. Hvilke gevinster ser kommunen på samarbeidet med 3 andre kommuner? Er det samarbeid om andre prosjekter mellom Nesset, Sunndal, Surnadal og Rauma? Tror du at dette prosjektet styrker samarbeidet mellom kommunene?

Karakteristikk ved nettverksaktørene i styringsnettverket

6. Hvem i kommunen har arbeidsoppgaver relatert til studiesenteret.no? Er interessen voksende eller dalende for arbeidet med desentralisert utdanning?
7. Er oppstart av det lokale studiesenter et initiativ fra medlemmer av et bestemt parti i kommunen?

Hvordan oppnå felles utdanningspolitisk mål mellom de fire studiesentrene i Nesset, Sunndal, Surnadal og Rauma?

8. Hvordan tror du at nettverket kan bidra til et bedre utdanningstilbud i din kommune?

Intervjuguide til utdanningspartnerne:

Ressurser som studiesentrene i Nesset, Sunndal, Surnadal og Rauma innehar.

1. Hvilke studiesenter samarbeider du med om fjernundervisning? Hvilke utdanningstilbud?
2. Hvor lenge har samarbeidet med romsdalskommunene vart?
3. Hvordan vil du beskrive kontakten mellom senterleder og lærerne ved høgskolen?
4. Hvilke erfaringer har du gjort deg om de tekniske oppleggene ved fjernundervisning?
5. Hvilke gevinster kan din høgskole høste av å samarbeide med 4 lokale studiesenter i stedet for å samarbeide med dem enkeltvis?